

SLOVENSKI vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 2. julij 1965

Štev. 27 (1205)

Dva značilna pojava

V času, ko so predstavniki številnih držav — med njimi tudi zastopniki naše države — razpravljali na seminarju OZN za človečanske pravice v večnarodnih skupnostih v Ljubljani o ukrepih za zagotovitev manjšinskih pravic in po dolgih, temeljnih diskusijah v zaključnem komuniqueju postavili tozadevna načela, da je treba zajamčiti pravice vsem manjšinam, neglede na njihovo številčnost, lokacijo in stopnjo razvoja, da je treba preprečiti vse oblike denacionalizacije in asimilacije, da ne zadostuje zaščiti posameznika, marveč je treba zaščititi manjšino kot celoto itd., sta značilna dva pojava, o katerih koroški Slovenci ne moremo molčati.

Na tem seminarju v Ljubljani je namreč avstrijska zastopnica razdeleževala med delegati spisan elaborat o zaščiti manjšin in zlasti slovenske v Avstriji in pri tem v prilogi dodan rezultat zadnjega ljudskega štetja z navedbo vseh zmesi občevalnega jezika, ki jih je svojčasno skonstruiral sedanji podpredsednik koroškega deželnega zbora, ÖVP-jevski veljak dr. Wolfgang Mayrhofer. Ne samo, da ti rezultati še nikdar in nikjer v Avstriji niso bili uradno objavljeni in jih celo niti ni mogoče kontrolirati, je avtorica tega »neuradnega« elaboreta kot uradna predstavnica naše države zamolčala, da smo se koroški Slovenci že v naprej odločno distancirali od rezultatov tega štetja, ki nima drugega namena, kot uradno reducirati in decimirati manjšino, ki ima zagotovljene pravice tudi v mednarodnem sporazumu. »Podkeev« Festivalni dvorani imenuje dopisnik ljubljanskega Dela dejstvo, da je pripomba pod črto, da gre pri vindišarskem jeziku za slovensko narečje, bila pozneje s svinčnikom sramežljivo prečrtana.

Ta dogodek značilno soupada s prvič postavljeno zahtevo poglavnik vindišarjev, ÖVP-poslanca dr. Einspielerja na obnem zboru »Abwehrkampferjev« v Beljaku, da se naj »Windisch« prizna kot dodatni občevalni jezik za vse tiste Korošce, ki so po zadnjem ljudskem štetju 1961 po nalogu notranjega ministrstva s svojim podpisom izjavili, da gojijo poleg nemškega državnega jezika tudi »Windisch« kot domači jezik, na drugi strani pa odklanjajo, da bi se jih imenovalo Slovence in prištevalo k slovenski manjšini.

Sicer to ni nič novega, vendar pa zahteva v tej obliki še nikdar ni bila postavljena in pomeni javno potrditev in priznanje, kar smo že vedno trdili, da vsa ta uradna zmešnjava pri ljudskem štetju od vsega začetka ni imela drugega namena, kot uradno decimirati in po možnosti izbrisati obstoj koroških Slovencev.

V tej zvezi pa pomeni taka zahteva in zlasti tako delovanje izrecno kršenje določila § 5 člena 7 Državne pogodbe. To poudarjamo, čeprav vemo, da se društvena oblast tudi tokrat ne bo zganila; v ostalem pa to delajo poslanci v zaščiti imunitete. To je že stara taktika na Koroškem, ki se tudi v drugi republiki ni spremenila, da omenimo samo znano gonjo proti bivši dvojezični šoli in stalno bujskanje zlasti obeh omenjenih ÖVP-poslancev in ÖVP-lista proti upravičenim zahtevam koroških Slovencev.

Koroški Slovenci bomo budno spremljali ta novi poskus posameznih nasprotnikov naših upravičenih teženj in zlasti posvetili svojo pažnjo temu, kdaj se bo ÖVP javno distancirala od teh svojih mandatarjev. Samo lepe besede pred volitvami, tudi iz ust najvišjega predstavnika ÖVP ne zadostujejo in brez dvoma jim tudi tisti naši ljudje, ki so sicer po svetovnem nazoru blizu ÖVP, ne bodo več dolgo verovali. Nasprotje med prijateljskimi besedami pred volitvami in sovražnimi

ZARADI DOLGE ZIME IN VEČTEDENSKEGA DEŽEVJA:

Poplave v obdonavskih pokrajinah s katastrofalnimi posledicami

Na tisoče kvadratnih kilometrov Vojvodine pod vodo

Dolga zima, deževje in sneg v aprilu in maju, huda vročina v minulem tednu in še hujši nalivi koncem tedna do katerih je prišlo v avstrijskem alpskem svetu, imajo po obdonavskih deželah Avstrije, Madžarske in Jugoslavije katastrofalne povodnji za posledico. Že tedne je prebivalstvo vzdolž Donave od Pasaua proti Dunaju in naprej proti Budimpešti, zlasti pa v Slavoniji in Vojvodini v neperstani borbi proti uničujoči sili vode in za ohranitev svoje imovine — v zadnjih dneh pa tudi golega življenja. V nedeljo je namreč sila vode onemogočila v Vojvodini in v Slavoniji vsako nadaljnjo obrambo in se razlila po prostranih pokrajinah ter preplavila mesta, naselja in polja.

Nagel prehod od deževnih, v Alpah pa tudi sneževnih tednov na naravnost tropično vročino minulega tedna, ki so ji koncem tedna sledili grozorni nalivi na Tirolskem, Solnograškem in Štajerskem, so sprožili nove poplave. Od sredi minulega tedna je zaradi talenja snega v Alpah gladina Inna, Salzacha, Drave in Mure, ki se stekajo v Donavo, narasla tako, kot že desetletja poprej ne. Te reke ter potoki in hudourniki, ki se stekajo v nje, so prestopili bregove svojih strog in se razlili po dolinah in ravninah, ki jih obdajajo.

Od nedelje naprej je gladina vode, ki jo na svoji poti proti

Črnemu morju nosi struga Donave, tako narasla, kot še nikoli poprej. Dvignila se je za 8 metrov nad normalno gladino, prestopila bregove in pričela rušiti nasipe, ki so jih v zadnjih tednih naredili. Preplavila je z očesom nepregledne pokrajine ter vdrla v naselja in mesta, ki jih je bilo treba čez noč izprazniti. Preplavljena so bila mesta Celarovo, Bačka Palanka, Begec, Bačka Popola in druga, Donava pa je vdrla tudi v Novi Sad s 150.000 prebivalci.

V nedeljo je tudi Drava v območju Osijeka pričela prestopati bregove. V tem območju so se poplavne vode Drave in Donave zlele v ogromno jezero. Edina zveza med Slavonijo in Baranjo, cesta med Osijekom in Biljem je na dolžini 2,5 km pod vodo. Deset metrov dolg železni most je voda v par minutah odnesla, nakar je začela rušiti vas Trvdjavica.

Gospodarske škode, ki jo je v pokrajinah ob Donavi in ob drugih rekah povzročila s svojimi nalivi in poplavami letošnja pomlad, še nobena od prizadetih držav ne more oceniti. Ta škoda gre v vsaki od prizadetih držav v milijarde šilingov. Prizadela pa ni le kmetijstva, marveč celokupno gospodarstvo, ki bo še dokaj časa občutilo njene posledice.

DVAJSETLETNICA OZN V SAN FRANCISCO:

Prihodnost Združenih narodov se bo opirala na male narode

Konec tedna je bila v operi v San Franciscu proslava 20-letnice ustanovitve Organizacije združenih narodov. Začela se je v senci dogodkov v Alžiriji, zaostribe v Vietnamu, kjer Amerika svojo vojno vedno bolj razpihuje, in finančne krize, pod katero so prizadevanja Združenih narodov za pomiritev žarišč novih vojn skoraj ohromela, ker nekatere velesile nočejo plačati v ta namen določenih prispevkov. V senci teh dogodkov je tudi potekala.

Po skupnih poročilih o proslavi so-deč, bi lahko rekli, da so šli svet in ustvarjalci javnega mnenja mimo jubileja te pomembne in svet obsegajoče organizacije, ki se je pred 20 leti ob soglasju svojih ustanoviteljev obvezala ohraniti mir in preprečiti vojno ter pomagati narodom sveta do napredka in blaginje. Nadaljnja senca na proslavo samo je legla, ko je predsednik ZDA Johnson sprožil vprašanja, po katerih je prišlo naslednji dan do ostrih kontravers med vodji ameriške in sovjetske delegacije. V svojem nagovoru je namreč Johnson istočasno, ko se je zavzemal za borbo proti revščini in tekmi v oboroževanju, za pogajanja vseh »ki

kažejo, da so se odločili za novo vojno«, dolžil druge, da namerno blokirajo mirno ureditev vietnamskega vprašanja. Ne da bi kogar koli imenoval, je govoril o »namernih agresorjih, ki prezirajo mnenje svetovne javnosti in voljo človeštva«. S tem se je v svojem govoru podal na spolzko pot, kajti Vietnamu ni napadel nihče drugi kot Amerika, ki tam neti vojno v vedno večjem obsegu.

Tako je ta govor povzročil dokaj hude krvi, namesto da bi prispeval k ublažitvi že itak prenapetega vzdušja med Vzhodom in Zahodom. Izgleda, da je hotel Johnson z njim svetu dokazati, da se dosledno drži teze »kdor ni z menoj, je proti meni«. Proti tej tezi so se obrnili številni govorniki na proslavi, najbolj jasno pa jo je že pred tem zavrnil generalni sekretar OZN U Tant v svoji poslanici ob 20-letnici ustanovitve OZN, v kateri je med drugim dejal:

NA POVABILO SOCIALISTIČNE STRANKE ITALIJE:

Delegacija SZDL Slovenije v Furlaniji-Juljski krajini

Od sobote naprej je šestčlanska delegacija glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije pod vodstvom dr. Jože Vilfana bivala v Trstu, Gorici, Vidmu in v Furlaniji. Delegacija je s tem vrnila obisk predstavnikov deželnega tajništva Socialistične stranke Italije, ki so bili pred kratkim na obisku v Sloveniji.

Po svojem prihodu v Trst je imela delegacija uvodne razgovore z deželno delegacijo Socialistične stranke Italije, ki je delegaciji SZDL razložila značilnosti političnega in gospodarskega položaja v Italiji s posebnim ozirom na vlogo in pomen politike levega centra zlasti na področju gospodarskega načrtovanja ter na področju urbanističnih, šolskih in upravnih reform. Pogovori pa so se poleg tega nanašali tudi na vprašanje enotnosti vseh socialističnih sil v Italiji ter na druga vprašanja delavskega gibanja.

Po sprejemu obeh delegacij pri jugoslovanskem generalnem konzulu v Trstu sta skupno odpotovali v Tržič, kjer sta ogledali pristanišče in nekatera turistična podjetja, nakar sta se podali v Sovodnje, Gorico in Čedad, kjer se je slovenska delegacija seznanila s krajevnimi predstavniki Socialistične stranke Italije in si ogledala kulturne in industrijske zanimivosti teh krajev. Po obisku v Vidmu in v Furlaniji sta se delegaciji vrnila v Trst, kjer sta si ogledali Tržaški sejem, nakar se je slovenska delegacija vrnila v Ljubljano.

Kakor obisk Italijanske delegacije v Sloveniji je tudi ta obisk prispeval k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in poglobljanju stikov med SZDL Slovenije in med Socialistično stranko Italije na področju avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina.

čilen pojav na svetovnem prizorišču v zadnjih dvajsetih letih.

Kar zadeva razvoj prijateljskih stikov med narodi, so bili Združeni narodi forum za reševanje spopadov z miroljubnimi sredstvi. Vendar pa bo na tem področju treba še veliko storiti. Splošno sprejeto je, da so Združeni narodi zelo pomembno sodelovali v prizadevanjih za ustvarjanje pogojev, potrebnih za debate in pogajanja med zainteresiranimi stranmi.

Temeljna resnica o Združenih narodih je, da pripadajo v glavnem malim narodom, ker jih prav majhni narodi potrebujejo. Prihodnost Združenih narodov se bo torej opirala zlasti na male narode: na njihovo pojmovanje odgovornosti, na njihovo neodvisnost in objektivnost, na privrženost načelom ustanovne listine, na njihovo obzirnost in strpnost pri opravljanju raznih zadev in na njihovo pripravljenost, da pripomorejo k novim odnosom med Vzhodom in Zahodom.

Državni proračun se spet ne ujema

Kakor zadnja leta so tudi letos v finančnem ministertvu ugotovili, da proračunskih obveznosti, kakor jih je sklenil parlament, ne bodo mogli izpolniti, ker bodo dohodki iz davkov in pristojbin predvidoma za 1,5 do 1,8 milijarde šilingov nižji, kakor je v proračunu predvideno. Spričo te-

ga primanjkljaja v dohodkih hoče finančni minister skrciti na strani državnih izdatkov takoimenovane kredite po uvidevnosti za 11 %.

S to zahtevo je stopil finančni minister dr. Schmitz pred avstrijsko javnost in pred avstrijsko vlado. Krivdo za zaostajanje državnih dohodkov je pripisal dolgi zimi in poplavam v zadnjih tednih. Bistvena krivda za zmanjšan pritok denarja v državno blagajno je bil vendar prevelik optimizem pri sestavljanju proračuna, ko so računali, da se bodo državni dohodki letos povečali za 15,2 %. Dejansko pa so se doslej povečali samo za 5,7 %. Ker pa se ti dohodki v drugi polovici leta ne morejo povečati za 27,7 %, kakor bi bilo potrebno, hoče finančni minister primanjkljaj izravnati s 11 odstotnim skrcenjem omenjenih izdatkov v višini 15,3 milijardami šilingov.

S tem v zvezi je minister tudi naglasil, da iz konjunkturalnih razlogov proračunski deficit ne more kriti s kreditnimi operacijami. Dejal pa je tudi, da so deficita v veliki meri krivi zaostanki davkov, vendar višine teh zaostankov ni navedel. Navadnega davkoplačevalca, kakor so to delavci in nameščenci, pa tudi kmečki ljudje in mali obrtniki, pa bi prav te številke, ki so bile že lani zelo visoke, najbolj zanimalo. Iz njih bi videli, v kakšni meri minister, ki pripada ÖVP, s tem »pomaga« industrijskim in trgovinskim veleposrednikom in zemljiškim veleposrednikom.

Avstrijski državni obisk v Franciji

V torek je zvezni kancler dr. Klaus v spramstvu ministra za zunanje zadeve dr. Kreiskega in državnega sekretarja v tem ministertvu dr. Bobleterja odpotoval na državni obisk v Francijo, kjer bo ostal do konca tedna.

V sporedu obiskov in razgovorov s francoskimi državniiki je tudi obisk pri predsedniku de Gaulleu, kateremu pripisujejo francoski zunanjepolitični opazovalci precejšen pomen. Avstrijski obisk prihaja namreč sedanji de Gaullovi politični koncepciji o združenih Evropi do Urala dokaj ugodno, ker je Avstrija v osrčju Evrope izredno važen vezni člen med Zahodom in Vzhodom, ki jih de Gaulle poskuša spraviti na skupno pot v evropski politiki.

dejanji pred volitvami in po njih je preveliko.

Dvajset let po končani vojni in deset let po Državni pogodbi bi bil končno čas, da vsi tisti, ki so dobre volje, z jasnimi ukrepi in s sporazumno rešitvijo odprtih vprašanj onemogočijo nadaljnjo rovarjenje pešice nepoboljšljivih v korist iskrenega sožitja obeh narodov v deželi.

KOROŠKE IZKUŠNJE:

Cesta turistov vodi na vas

Koroška sodi med turistično najbolj razvite pokrajine Avstrije, v poletnem turizmu pa stoji med njimi že nekaj let na prvem mestu. Zato so tendence, ki se tekom zadnjih let kažejo v koroškem turizmu, dokaj podobne tendencam, ki prevladujejo med zahodnoevropskimi turisti, zlasti pa nemškimi, glede izbiranja krajev za preživljanje svojega dopusta.

Iz koroških primerov pa lahko tudi povzamemo, kateri kraji imajo v bodoče najugodnejše pogoje za razvoj turizma. Pri tem moramo seveda upoštevati, da je postal avtomobil v industrializiranem svetu takorekoč družinska last, ki omogoča, da je družina, ki pride na oddih, istočasno gost mirnih, odmaknjenih hribovskih vasi, kakor tudi jezer in kopalnic, ki so na razpolago.

Po statističnem priločniku za Koroško so v turističnem letu 1958-59 na Koroškem nastali 5.642.000 turističnih nočitev. Od tega časa naprej je njihovo število neprestano naraščalo in je v minulem turističnem letu doseglo 11.337.000 nočitev. Porast turističnih nočitev je torej v zadnjih petih letih znašal na Koroškem nekaj nad 100 odstotkov. V tem razdobju je število nočitev po campingih, mladinskih in planinskih domovih naraslo od 458.900 na 1.790.000, število registriranih nočitev po campingih pa od 256.000 na 1 milijon 426.000. Pri tem je treba upoštevati, da prihaja campiranje turistov, kjer se jim zljubi, vedno bolj v navado in da v številki za minulo turistično leto še zdaleka niso zajete vse nočitve turistov pod šotori. Vsekakor pa že primerjava teh številka kaže, da so s porastom nad 400 odstotkov nočitev po campingih naglje naraščale kot nočitve po hotelih, penzionih in privatnih prenočiščih.

Poleg te je zanimiva še nadaljnja ugotovitev, do katere prihajamo v primerjavi razvoja turizma na Koroškem v zadnjih petih letih. Ta ugotovitev pa kaže, da je število nočitev po podeželskih občinah naglje naraščalo, kot po izrazitih turističnih centrih ob jezerih. Tradicionalne turistične občine na Koroškem so Vrba, Poreče, Otok, Steindorf ob Osojskem jezeru, Millstatt ob Millstatskem jezeru ter Marija na Zilji ob Baškem jezeru. V nobeni teh občin, izvzemši Steindorf, v zadnjih petih letih porast števila nočitev ni dosegel koroškega porasta. V občini Otok je število nočitev naraslo le za 18 odstotkov, v Porečah za 15, v Mariji na Zili pa celo samo za 11 odstotkov. Nič dosti bolje ni naraščalo število nočitev v Millstattu in v Vrbi. Temu nasproti pa je v turističnih centrih, ki so se razvili šele v povojni dobi, število nočitev močneje naraščalo kot v deželnem merilu, v Bečtanju za 250, v Škocijanu ob Klopinskiem jezeru za 150, v Krivi Vrbi in v Seebodnu za 120 odstotkov, medtem ko se je v Steindorfu porast nočitev držal deželne porasta.

Na drugi strani pa vidimo, da se je v istem razdobju število nočitev po vrsti obronkih podeželskih občin veliko močneje povečalo: v Št. Jakobu v Rožu in Žitari vasi za 1600 odstotkov, v Timjah za 600, v Vetrinju za 500, v Borovljah za 470, v Dobrli vasi in na Brodu ob Zili za 250, v Železni Kapli, Ledincih in Rožeku pa za 150 odstotkov. Za več kot 100 odstotkov pa se je število turističnih nočitev v teh petih letih povečalo tudi po občinah Bistrica v Rožu, Bistrica na Zili, Dječke, Galicija, Hodiče, Slovenj Plajberk in Straja vas. Za blizu 100 odstotkov pa se je še povečalo po občinah Bistrica nad Pliberkom, Globasnica, Sele, Šmarjeta v Rožu in Velikovec. Vse te občine pa pred dobrimi desetimi leti turizma skoraj niso poznale.

Iz tega zaključujemo, da se val turistov na Koroškem pomika na podeželje, na vas in med njeno prebivalstvo. Lani je le še dobra tretjina turistov nočila po izrazitih turističnih centrih ob koroških jezerih.

Seveda se po številu nočitev podeželske občine še ne morejo primerjati z občinami ob jezerih, toda tok naraščanja nočitev je po njih hitrejši in bo to gotovo tudi v bodoče. Delovni ljudje iz mest in industrijskih revirjev kot dopustniki in turisti silijo vedno bolj na vas, ker nimajo dosti drugih zahtev kot pa red in snago, vodo in sonce ter kmečko hrano in mir, da se lahko oddahnejo in odpočijejo. To potrjuje tudi nekaj nadaljnjih primerov na Koroškem. Tako so n. pr. v docela odmaknjenih občinah Rangiersdorf, Würmlach, St. Urban in Berg v Dravski dolini lani zabeležili med 30 tisoč in 44.000 turističnih nočitev, kar je za 70 do 100 odstotkov več kot pred petimi leti.

Problem gradnje cest v parlamentu

Šest vrst možnosti financiranja gradnje cest navaja poročilo zveznega ministrstva za trgovino in obnovo, ki je prišlo po obravnavi v ministrskem svetu sedaj v parlamentu. Število motornih vozil je koncem leta 1964 znašalo v naši državi 1.235.972, od tega 703.085 osebnih avtomobilov in 227.769 motornih koles in rollerjev. K njim pride še 475 tisoč 683 mopederov in koles. S tem odpade na vsakih 5,6 oseb eno motorno vozilo in na vsakih 10 oseb en osebn avtomobil. Letos pričakujejo, da se bo število osebnih avtomobilov povečalo na okroglo 1,3 milijona.

Poročilo najprej ugotavlja, da bo pri zneskih, kakor so sedaj predvideni za gradnjo avtocest (letno okroglo 1 milijarda šilingov) šele v 18 do 20 letih mogoče izvesti gradnjo potrebnih avtocest. To pa je z ozirom na naraščajoči promet nemogoče in bi bilo potrebno, da bi bil obstoječi načrt gradnje avtocest izveden tekom 10 let, kar pa je izvedljivo le, če bosta za gradnjo avtocest letno najmanj 2 milijardi šilingov na razpolago.

Drugi del poročila se nanaša na državne ceste B. S sredstvi, kakor so sedaj za te ceste na razpolago, je mogoče letno izgraditi le 200 do 250 kilometrov teh cest. Tudi znesek, ki je določen za njihovo vzdrževanje, je preizko odmerjen. Letos je v ta namen le 361 milijonov šilingov na razpolago, vendar bo že samo poprava poškodb, ki jih je na cestah povzročila zmrzal, zahleva najmanj 300 milijonov šilingov. Za redno vzdrževanje cest bi bilo letno potrebnih najmanj 500 do 600 milijonov šilingov. Da bi čas izgradnje državnih cest skrajšali samo za eno tretjino, bi bilo v ta namen potrebnih letno 2 do 2,5 milijarde šilingov. Pri tem pa ostane še vedno nerešeno vprašanje deželnih in občinskih cest, katerih kilometraža presega dolžino državnih cest.

Kar se tiče možnosti financiranja pospešene gradnje avtocest in državnih cest, je v poročilu rečeno, da bi morali najprej vzdrževanje cest kriti iz običajnega donosa davkov in ne več — kot sedaj — iz pribitka na davek na mineralna olja. V izrednem državnem proračunu bi bilo treba znesek za gradnjo avtocest zvišati na okroglo 800 milijonov šilingov, poleg tega pa je potrebno, da se prispevek na davek na mineralna olja poveča za 10 grošev na liter. Končno poročilo predlaga, da bi za vožnjo

po avtocestah uvedli muto in da bi za gradnjo cest vključili domači in inozemski kapitalni trg. Končno priporoča poročilo, da bi tudi del carin uporabili za gradnjo cest.

V JUGOSLAVIJI:

Za turistični dolar 1000 dinarjev

Koncem minulega tedna je Zvezni izvršni svet SFR Jugoslavije sprejel odlok o spremembi tečaja za odkup turističnih deviz, ki je stopil v veljavo včeraj 1. julija. Tečaj se je spremenil na bazi vrednosti dolarja, za katerega odslej naprej plačujejo v Jugoslaviji 1000 dinarjev, medtem ko so ga doslej plačevali po 750 dinarjev. Po tem tečaju odkupujejo tudi devize od gospodarskih organizacij, ki jih dobe za turistične storitve.

Podrobnosti glede tečajev drugih valut je objavila šele jugoslovanska narodna banka in še niso natančno znane. Vendar je pričakovati, da bo odslej naprej v Jugoslaviji mogoče dobiti za šiling 40 dinarjev.

S tem ukrepom se bo v Jugoslaviji zboljšala materialna baza turističnega gospodarstva. Zlasti je pričakovati, da se bo letos močno povečal inozemski turizem. Že prej so pričakovali, da bo prišlo letos v Jugoslavijo blizu 3 milijone inozemskih turistov in da bo devizni dotok s tem dosegel vrednost 120 milijonov dolarjev. Spričo ugodne zamenjave inozemske valute v Jugoslaviji pa je pričakovati, da se bosta ti dve številki vidno povečali.

POROČILO OECD O AVSTRIJI:

Svarilo pred nadaljnjimi podražitvami

Vsak ukrep avstrijske vlade, ki bi sili socialne partnerje k zmernosti, bo Avstriji samo koristil, poudarja poročilo Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj o gospodarskem razvoju naše države v zadnjem letu in o njegovih izgledeh v tekočem letu. Proizvodnja in povpraševanje bosta tudi letos zadovoljivo naraščala je nadalje rečeno v poročilu OECD, toda potrebno je, da vlada in vsi činitelji sodelujejo, da ne bo prišlo do nadaljnjih podražitev stroškov in cen in da se bo naraščanje dohodkov držalo v znosnih mejah.

Poročilo tudi pravi, da se utegne plačilna bilanca, ki je bila lani dokaj neugodna, nekoliko popraviti, da pa bo višek znatno manjši, kot je bil v zadnjih letih. OECD tudi priporoča odpravo deficita v državnem proračunu, ki je bil že lani zelo velik in ki utegne biti letos — kakor kažejo zadnja poročila z Dunaja — še večji. Če se ta deficit ne odpravi, utegne zanimanje za naložbe na domačem kapitalnem trgu nazadovati, pri čemer pa bi postala vlada še bolj odvisna od inozemskega kapitala.

OECD končno priporoča, naj Avstrija svojo zunanjo trgovino nadalje liberalizira in naj postane v svoji politiki na trgu z delom bolj aktivna, drugače ne bo mogoče ustaviti podraževanja stroškov, cen in mezd. V tej smeri tudi priporoča finančnopolitične ukrepe za zadrževanje povpraševanja.

EGS se vmešava v avstrijske notranje zadeve

Koncem minulega tedna so v Bruslju zaključili tretjo „rundo“ razgovorov in pogajanj za pristop Avstrije v skupnost šestorice. Pri tem se je pokazalo, da težijo predstavniki EGS za pogoji, ki bi zavirali avstrijsko

neodvisnost in ki bi celo ogrozili njeno nevtralnost. Pri tretjih pogajanjih v minulem tednu so namreč dokaj nedvoumno povedali, da je pristop Avstrije k EGS nezdržljiv z njenim članstvom pri EFTA. Nadalje pa so tudi povedali, da bi sicer Avstrija v primeru pristopa imela pravico do sklepanja trgovinskih pogodb s socialističnimi deželami, pri čemer bi se vendar morala ravnati po navodilih EGS, ki hoče globalno določiti obseg te trgovine.

Taka zahteva EGS pa je docela v nasprotju z avstrijskim statusom neodvisnosti in nevtralnosti ter med njeno politiko mostu med Vzhodom in Zahodom. Predvsem pa bi izpolnitev te zahteve avstrijsko gospodarstvo dokaj ohromila. Ravno zadnja leta namreč kažejo, da je trgovina z vzhodnimi in jugovzhodnimi državami za avstrijsko gospodarstvo življenjskega pomena, ker je edina trgovina Avstrije, ki je aktivna.

Avstrijska delegacija bo sedaj predložila vladi in parlamentu poročilo o dosedanjem poteku pogajanj, pravtako pa bo delegacija EGS poročala njenemu ministrskemu svetu. Razgovori in pogajanja se bodo nadaljevala v oktobru. Za oktobrsko pogajanja utegne dati ministrski svet komisiji EGS nadaljnja točnejša navodila za pogajanja z Avstrijo.

POSIROKEM SVETU

BEOGRAD. — Uradni predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve SFR Jugoslavije je na vprašanje o jugoslovanskem stališču k nastalemu položaju v Alžiriji dejal, da Jugoslavija izraža željo in pripravljenost, da se sodelovanje med Jugoslavijo in Alžirijo nadaljuje in nadalje razvija na stabilni in trajni osnovi. Nedavni dogodki v Alžiriji, kjer je revolucionarni svet strmoljavil predsednika Ben Bello, so notranja stvar Alžirije, prebivalstvu te dežele pa je treba omogočiti, da bo brez vmešavanja in intervencije od zunaj samo poiskalo rešitev, ki mu najbolj odgovarja.

PEKING. — ZDA hočejo svojo vojno proti prebivalstvu Vietnama razširiti tudi na Laos. Minul petek je 24 ameriških letal bombardiralo vrsto krajev v severovzhodni laoski pokrajini Sam Neua, pri čemer so sile Patet Laa sestrelile 3 letala tipa F-105. Letos so na tem ozemlju sestrelili že 93 ameriških letal, od lani maja naprej pa 119.

KAIRO. — Sovjetska zveza je pred kratkim odobrila dobavo 300.000 ton žita za Združeno arabsko republiko. Skoraj istočasno je tudi prezident Johnson sklenil dopolniti svojčasno razveljavljeni sporazum o pomoči ZAR in prodali tej državi kmetijske preseške v vrednosti 37 milijonov dolarjev.

TEL AVIV. — Svojčasna zahteva Zahodne Nemčije, da bi Izrael privolil, da bi Zahodna Nemčija poslala v Tel Aviv svojega veleposlanika, še vedno ni realizirana. Na to mesto je Nemčija predvidela službenca bonnskega zunanega ministrstva Paula, oficirja nekdanje hitlerjeve Wehrmacht, vsled česar je prišlo do ostrih nesoglasij med bonnsko in tel avivsko vlado. V Tel Avivu menijo, da bi to imenovanje pomenilo rehabilitacijo milijona pripadnikov bivše Wehrmacht, ki so kolektivno odgovorni za preganjanje in uničevanje Židov.

HELSINKI. — V soboto prihodnjega tedna se bo lu pričel svetovni kongres za mir, narodno neodvisnost in razorožitev. Udeleženci tega kongresa, v glavnem javni, kulturni in politični delavci z vsega sveta so pred kongresom objavili apel na vsa miraljubna gibanja v svetu in na mednarodne organizacije, v katerem opozarjajo zlasti na težaven položaj v Vietnamu, ki je nastal zaradi ameriške agresije, in na položaj v Santo Domingu. V apelu pozivajo gibanja za mir, naj stare vse za zmanjšanje nevarnosti ter za zagotovitev miru na vseh izriščih na svetu.

KAIRO. — V nedeljo so v Kairu zaključili sestanek med predsednikom Naserjem, indonezijskim predsednikom Sukarnom in kitajskim premijerom Ču En Lajem. Na tem sestanku so se pogovarjali o položaju, ki je nastal v zvezi s preložitvijo konference afro-azijskih držav, ki so jo sprožili dogodki v Alžiru pred 14 dnevi. V dneh teh razgovorov je bival v Kairu tudi indijski premijer Bahadur Sastrri, ki se je sestel tako z Naserjem kot s Ču En Lajem.

SAIGON. — Položaj v Vietnamu je slej ko prej zaostren. Koncem minulega tedna so pripadniki osvobodilnega gibanja z bombo spustili v zrak neko sajgonsko restavracijo, pri čemer je našlo smrt 43 ljudi. Tej eksploziji so sledile nadaljnje eksplozije v mestu in pred vratmi mesta, kar je povzročilo dokajšen pomanjšanje med ameriški enotami v Saigonu in med vlado gizadinskega premiera Kyja. V ponedeljek so enote narodnoosvobodilnega gibanja osvobodile mesto Toumorang, ki leži okoli 450 km severno od Saigona. Istočasno so napadle v območju severno od Saigona več drugih mest in vojaških oporišč. Zaradi pomanjšanja števila deželcev, ki se je začela, so postale ameriške protiakcije takorekoč brez učinka.

BUDIMPEŠTA. — Madžarski premijer Kadar je položil svojo funkcijo predsednika vlade, obdržal pa je funkcijo prvega sekretarja madžarske komunistične partije. Po predsednika vlade je prevzel dosedaj prvi namestnik predsednika vlade Gyula Kallai.

SAARBRÜCKEN. — Pri delovnozbornskih volitvah v Saarju so utrpelo male stranke zelo občutljive izgube, medtem ko so socialisti in CDU pridobili na glasovih. CDU je dobila 42,7 % glasov in 23 od 50 poslancev, kar je za 4 poslance več kot pri zadnjih delovnozbornskih volitvah, socialisti pa so dobili 40,7 odstotka glasov in 21 poslancev, to je za 5 poslancev več kot leta 1960. Z ozirom na ta izid volitev politični opazovalci menijo, da bo izid volitev v Bundestag, ki bodo septembra, za CDU zelo nevarno. Lahko se zgodi, da zgubi CDU večino v prid socialistov.

BEOGRAD. — Avto-moto zveza Jugoslavije bo s pričetkom meseca pričela izstavljeti svojim članom kreditna pisma za popravilo avtomobilov v tujini. Ta kreditna pisma bodo veljala skoraj za vse evropske države. Kuponi, ki jih bodo vsebovala ta kreditna pisma, bodo veljali tako za popravilo avtomobila, kot za njihovo vleko do meje, če popravilo ne bo mogoče, in na zdravniško pomoč vozaču in sopotnikom.

PARIZ. — V ponedeljek so med mesti Washington, Paris, Bonn, Rim, Bern, London in Dunaj vzpostavili telefonske zveze preko satelita „Earl Bird“, ki „parkira“ nad Atlantikom in ki lahko prevzame 120 telefonskih pogovorov.

HOUSTON. — V ponedeljek so v Združenih državah Amerike izmed 1700 mladih znanstvenikov izvolili 6 oseb, ki jih bodo pričeli večbatali za letole na mesec v prihodnjem desetletju. Izvoljeni znanstveniki so stari med 29 in 34 let.

DUNAJ. — Podobor za cene pri paritetni komisiji je v ponedeljek privolil v podražitev platnih tkanin za 2,5 do 4 odstotka. Predlog za podražitev domačega premoja je zavrnil in ga bo obravnavalo plenum paritetne komisije.

DEN HAAG. — Holandska kraljica Julijana je v ponedeljek oficijelno sporočila, da se je njena prestolonaslednica Beatrix zoročila z bivšim zahodnonemškimi diplomatom Clausom von Amsbergom. Amsberga so antifacistične organizacije dolžile, da je bil v drugi svetovni vojni član SS-ovskih enot.

DUNAJ. — Zvezni prezident Jonas je v ponedeljek na Dunaju odprl 53. letni kongres mednarodne federacije zobozdravnikov. Kongresa se udeležujejo zobozdravniki iz 53 držav.

MOSKVA. — Po najnovejših podatkih so v Moskvi nastali 6,4 milijona prebivalcev ali za petdesetino manj kakor jih šteje naša država. Obseg Moskve je devetkrat večji od obsega Pariza. Moskva ima tudi največji hotel v Evropi, ki ima prostora za 6000 gostov. Knjižnica ima Moskva 5000, vendar pa samo 100 kinematografov.

OD 27. AVGUSTA DO
5. SEPTEMBRA:

Vinski sejem v Ljubljani

Za letošnji 11. mednarodni vinski sejem v Ljubljani je že 25 držav prijavilo svojo udeležbo. S tem je za sejem zagotovljena ista mednarodna udeležba iz vseh petih celin, kakršne je bil deležen lanski jubilejni 10. vinski sejem v Ljubljani.

Doslej so organizatorji sejma prejeli že več kot 1000 vzorcev vin, žganih pijač in sadnih sokov. Ker pa čas prijave še ni zaključen, pričakujejo, še nadaljnje prijave in nadaljnje vzorce za ta sejem.

Neposredne priprave za sejem so v polnem teku. 19. julija bodo pričeli z ocenjevanjem vzorcev žganih pijač, ki bo trajalo do 24. julija. Od 26. julija do 5. avgusta bodo ocenjevali vina, 19. in 20. avgusta pa sadne sokove.

Predšolske ustanove in šole so nenadomestljiv pogoj

za uveljavljanje narodne skupine in odločilen činitelj narodnostnega razvoja

V nedeljo, 20. junija sta imeli Slovenska kulturno gospodarska zveza v Trstu in Unija Italijanov za Istro in Reko kot predstavnica Italijanske narodne skupnosti v Jugoslaviji na Reki skupno sejo svojih Izvršnih odborov, ki sta jo posvetili vprašanju šolstva slovenske manjšine v Italiji in Italijanske v Jugoslaviji. Ob zaključku posvetovanja sta obe organizaciji izdelali in objavili skupne sklepe o vprašanih tega šolstva. Uvodne besede skupnega poročila ugotavljajo, da „predšolske in šolske ustanove narodnih skupin odločilno prispevajo k ohranjanju narodne zavesti in „kulturnega izročila“ in da so prav zato te ustanove „nenadomestljiv pogoj za uveljavitev narodne skupine ter odločilen činitelj narodnostnega razvoja“.

V skupnih sklepih so predstavniki obeh narodnostnih skupnosti poudarili nujnost, da se predšolske in šolske ustanove narodnostnih skupnosti vključijo v šolski sistem dežele, kjer skupnost prebiva. Pri tem mora biti vendar manjšinska šola popolnoma enakopravna s podobnimi ustanovami večinoma in sicer tako, kar liče izobraževalnih, kakor tudi vzgojnih pogojev.

Občni zbor SPZ v Trstu

V nedeljo, 20. junija je imela Slovenska prosvetna zveza v Trstu svoj 16. redni občni zbor, ki so se ga poleg včlanjenih društev udeležili tudi predstavniki Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije, kulturno prosvetnih organizacij iz Pirana, Kopa in Sežane, predstavniki Slovensko hrvaške ljudske prosvete, Slovenske kulturne gospodarske zveze v Trstu in Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Iz poročil, ki sta jih na občnem zboru podala predsednik SPZ v Trstu prof. Andrej Budal in njen tajnik, je bilo videti dvoje osnovnih hotenj: SPZ v Trstu boče biti most zблиževanja med narodoma, ki živita v Trstu in na Goriškem, in SPZ v Trstu boče skrbeti za vzgojo mladih strokovnih kadrov. Iz poročil pa je bilo razvidno vse plodnejše sodelovanje Slovencev na Tržaškem in Goriškem, ne glede na njihovo svetovno nazorno opredelitev, kakor tudi sodelovanje s prosvetnimi organizacijami v Sloveniji in na meji. Posebno skrb pa je občni zbor posvetil vprašanju vzgoje mladine ter vprašanju šolstva slovenske narodne skupnosti v Italiji.

V imenu delegacije Slovenske prosvetne zveze v Celovcu je občni zbor pozdravil tajnika Andreja Kokota in sporočil, da so naši pevci ob priložnosti svojega gostovanja odnesli iz Trsta najlepše vtise. Dodal je tudi željo naših prosvetiteljev, da bi se kulturni stiki med Slovenci v Italiji in nami še bolj poglobili in da bi prišlo med brati v zamejstvu do tesnega sodelovanja, kar bi povečalo obojestranske uspehe na prosvetnem in kulturnem polju.

Za novega predsednika Slovenske prosvetne zveze v Trstu je bil izvoljen dr. Robert Hlavaty, znan tržaški kulturni in prosvetni delavec ter umetnik.

Povojna zaščita manjšin z vidika mednarodnega prava

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Še posebej se sklone sporazum med Avstrijo in Italijo, ki je znan z imenom sporazum Gruber - De Gasperi in ki določa izrecno zaščito nemške skupine v Gornjem Poadižju. Ta sporazum je važen, ker zagotavlja popolno enakopravnost med obema skupnostima, ki pa presegajo področje človeških pravic, ki jih vsebujejo razni omenjeni mednarodni dokumenti, ker stremi sicer za tem, da se zaščiti nemška manjšina pred asimilacijsko, toda ji jamči tudi gospodarski in kulturni razvoj. Torej ne gre za enako ravnanje kakor v večini, temveč za posebna jamstva v korist manjšine. Upoštevajoč položaj etničnih manjšin v fašistični Italiji, odraža vsebina sporazuma voljo, da se izrecno poudari namen, da se ukinejo notranji dekreti in zakoni, ki so bili v nesrečni dobi in ki so stremeli po političnem in kulturnem uničenju. Manjšinskemu prebivalstvu se prizna zakonodajna in izvršilna avtonomija, ki daje nemški manjšini v Gornjem Poadižju mnogo širšo zaščito, kakor so jo predvidevale manjšinske pogodbe. Določa se namreč, poleg »kulturne avtonomije« tudi »ozemeljska avtonomija«, ki je močnejša, kakor živi manjšina strnjena na nekem področju. Po prvi svetovni vojni so bila eni ali drugi državni dodeljena cela ozemlja, na katerih je bilo prebivalstvo kot etična skupina skoraj v celoti različno od pre-

bivalstva države, kateri je bilo priključeno. Toda kljub temu se niso sklenili mednarodni sporazumi, ki bi določali posebne norme o ozemeljski avtonomiji. Ugotoviti je treba še, da italijanska država dovoljuje način in stopnjo avtonomije sporazumno, to je ob posvetovanju z manjšino.

Dne 5. oktobra 1954 sta italijanski in jugoslovanski veleposlanik podpisala v Londonu Spomenico o soglasju, da področje B pripadajo Jugoslaviji, področje A pa Italiji. Spomenico je priložen Poseben statut, ki štiti italijansko manjšino na področju B in slovensko manjšino na področju A.

Posebni statut je dokument velike važnosti ne samo za manjšine, katerih se tiče, temveč za ves manjšinski problem v državah, kjer niso še našli zadovoljive rešitve. Morda bi bilo zanimivo omeniti nekatere mednarodne in ustavne probleme, ker omenjeni Sporazum povzroča številne negotovosti, bodisi kar se tiče njegove formalne plati, kakor tudi glede njegove veljavnosti in njegovih učinkov tako z vidika mednarodnega prava, kakor tudi z vidika notranje ureditve najbolj prizadetih držav.

Zdi se, da je končno prevladala teza, da je Italija z mirovno pogodbo izgubila suverenost nad ustanovljenimi se Svobodnim tržaškim ozemljem, ki je tako postalo »nul-

lega urejali ob sodelovanju manjšinskih organizacij. Posebno pozornost so pri tem posvetili vprašanju strokovnih šol v jeziku manjšine in vprašanju strokovne in jezikovne izobrazbe učiteljev. V tej zvezi so zahtevali, da bi bile priznane diplome manjšinskih šolnikov, ki so študirali na univerzah matičnega naroda.

Če upoštevamo, da je sestanek predstavnikov obeh narodnostnih skupnosti na Reki nudil priložnost, da so na njem prikazali celotno stanje na področju manjšinskega šolstva obeh narodnostnih skupin in da so prišli na tem področju do skupnih stališč in gledanj, potem postane očitno, da je bil sestanek viden prispevek k poglabljanju dobrih odnosov med obema državama. Take in podobne pobude manjšin samo utrjujejo njihovo vlogo mostu zблиževanja in sodelovanja.

Nova zanimiva odkritja na Štalenski gori

Dvakrat na leto obveščajo znanstveni vodja izkopavanj na Štalenski gori, univ. prof. dr. Rudolf Egger in njegovi sodelavci javnost o svojem delu in o novih odkritjih in dognanjih na Štalenski gori, kjer že leta v težavnem delu odkrivajo ostanke obsežnega keltskega in rimskega mesta, katerega ime pa doslej še niso mogli dognati. Prvo priložnost za to obveščanje nudi vsakoletni občni zbor društva »Prijatelj Štalenske gore«, drugo pa vsakoletno jesensko poročilo deželni vladi.

V petek je bilo na dnevnem redu občnega zbora omenjenega društva obširno poročilo o zimskem delu ekipe, ki vodi izkopavanja. Dr. Rudolf Egger je ob tej priložnosti poročal o vrsti novih odkritij in znanstvenih dognanj zadnjega časa. Ta dognanja se nanašajo tako na tržnico in kopalnice, ki jih že nekaj let od-

Objava slovenske gimnazije

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so letos sprejemni izpiti za 1. razred 10. julija 1965 (prvi dan velikih počitnic); začetek ob 8. uri.

Prijave na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22, ali pa ustno v pisarni.

Potrebni dokumenti: rojstni list, dokaz avstrijskega državljanstva in šolsko spričevalo, katero bo dobil učenec 9. julija 1965 na doseganji šoli.

Popis učenca (Schülerbeschreibung) pošlje šola direktno ravnateljstvu gimnazije.

Glede sprejema v višje razrede se morajo starši osebno zglasiti v šolski pisarni.

Ravnateljstvo

POLETNE IGRE NA PETROVI GORI V BREŽAH:

V soboto premiera »Gospod Puntilla in njegov hlapec Matti«

V soboto se je s premiero Calderonovega „Sodnika zalamejskega“ pričelo 16. leto slovitih poletnih iger na Petrovi gori v Brežah. Medtem so „Sodnika“ ponovili v sredo in v četrtek, dokler, kakor smo tega navajeni od tega slovitega amaterskega ansambla pod umeškim vodstvom arhitekta Hannesa Sandlerja.

Jutri bo na Petrovi gori druga premiera. Na sporedu je — in sicer prvič v Avstriji — delo zastopnika sodobne književnosti Bertolda Brechta „Gospod Puntilla in njegov hlapec Matti“. Vsebinska te ljudske igre v desetih slikah je vzeta iz življenja, ki ga živimo in doživljamo. Tako ime avtorja tega komada, kot ime ansambla, ki ga bo izvajal, obetata, da bo premiera doživetje zase in da bo uprizoritev pomenila nov list v analih poletnih iger v Brežah. V glavnih vlogah nastopajo Hannes Sandler (Puntilla), Robert Mösslacher (Matti) in Burgi Klaura (Eva, hčerka Mattija), nadalje pa še Heinz Pöpl, Karl Benesch ter Josef in Irene Schuhmeister, vse igralci, ki niso le mojstrsko rešili vlog v „Sodniku“, marveč so njihova imena znana in priljubljena že leta poletnih iger na Petrovi gori.

V prihodnjem tednu bodo taisto igro uprizorili v četrtek in soboto, „Sodnika“ pa v sredo in petek. Poletne igre v Brežah trajajo letos do 28. avgusta.

lius« ker ni prišlo do ustanovitve telesa, ki naj bi bilo koristnik. S spomenico o soglasju se je obnovila italijanska suverenost nad bivšim področjem A, ki je zgubilo ime »Tržaško ozemlje«, toda ni bilo vključeno v ozemlje republike. Gre tako za proces »prikrite ponovne priključitve« z izvajanjem sporazuma po pretežno upravni poti, pri čemer se prepriča uvidevnost prizadetih držav, da na koncu izvedejo formalno vključitev z zakonodajnim aktom.

Ker ni bila Spomenica predložena v formalno ratifikacijo parlamentu, se je izrekal dvom, da gre za »navaden kos papirja« brez notranje učinkovitosti. Glede tega je treba poudariti, da imamo opravka s primerom, ki kaže, kako se izvršilna oblast lahko vedno izogne ustavnim normi, ki določa, da je potrebno sodelovanje zakonodajne oblasti pri ratifikaciji mednarodnih pogodb, s tem da se poslužijo sredstva mednarodnih sporazumov v poenostavljeni obliki, za katere ni potrebna ratifikacija. Sicer pa, če ni parlament sporazuma formalno ratificiral, ga je vsaj posredno odobril: senat 8. oktobra, poslanska zbornica pa 19. oktobra 1954 ob odobritvi proračuna zunanega ministrstva; gre za primer »neformalne parlamentarne odobritve«, kakor se izražajo izvedenci.

Posebni statut se v svojem prvem členu izrecno sklicuje na splošno izjavo o človeških pravicah, kar je velike važnosti, zlasti kot precedent, ker gre za prvi mednarodni zakonski instrument, ki določa takojšnjo izvršljivost in takojšnje izvajanje omenjene izjave v vsej njeni vsebini. Druga okoliščina, ki jo je treba po-

udariti, je, da se v skladu z načeli izjave uporablja izraz »prebivalci« in ne »državljeni«: popolno uživanje človeških pravic je zajamčeno vsem prebivalcem, državljanom, toda ne države, kateri se podredijo.

Poudariti je treba tudi določbo v čl. 3, ki pod kaznijo prepoveduje hujskanje na plemensko in narodnostno mržnjo in ki je takoj izvršljiva. Če proučimo mednarodne obveznosti v korist manjšin, ki so bile prevzete v zadnjih 40 letih, ne dobimo take izrecne določbe, morda tudi zaradi tega, ker je bila zaradi drugih norm dejansko odveč. Vsekakor pa velja za zelo pozitivno za razvoj sožitja raznih etničnih skupin na tem ozemlju.

Številne druge določbe posebnega statuta odražajo izkušnje predvojnih manjšinskih pogodb in negativne izkušnje slov. manjšine v kraljevini Italiji. Tako se n. pr. ne govori več o »znatnemu sorazmerju« pri uveljavljanju določbe za zaščito manjšine, temveč se uporablja jasnejši izraz, kjer manjšina sestavlja »vsaj četrtino« prebivalstva. Financiranje iz javnih sredstev se raztegne preko hujskanih, podpornih in vzgojnih ustanov tudi na kulturne in socialne organizacije. Manjšinske šole se podobno navedejo in se jamči njih ohranitev. Prepoveduje se sprememba meja upravnih enot, da se preprečijo raznarodovalni nameni itd. Posebno zanimivo je člen 8 Posebnega statuta, ki obvezuje obe vladi, da ustanovita posebno mešano italijansko-jugoslovansko komisijo, ki ima nalogo pomagati in svetovati glede vprašanj, ki se tičejo etničnih manjšin (vsebinska tega člena ni novost, ker

krivajo, kakor tudi na nova odkritja ostanke vrste slik. V zadnjem času so ugotovili, da gre pri takimenovanem kopalšču praznaprav za obsežno dvonadstropno poslopje, tako imenovano trgovsko gostišče ali hospic, kjer so se ustavljali in srečavali trgovci, da se odpočijejo in da opravijo svoje trgovske posle. V tej hiši so na svoji poti tudi stanovali, se hranili in negovali. Podoben trgovski hospic so svoj čas odkrili tudi v Skopju.

K številnim odkritjem v Štalenski tržnici, ki pričajo, da je bilo mesto ki ga odkrivajo, pomembno trgovsko središče, ki je med drugim trgovalo tudi s Tangerjem v severni Afriki, so odkrili 52,6 kg težak marmornat utež ki je predstavljal enoto 1000 keltskih unc. Z njim so dobili nadaljnje potrdilo, da je na tej gori bivalo tudi keltsko plemo Helvetii. Nadaljnje zanimivo odkritje zadnjega časa je bronasta Merkurjeva palica s perutmi in obroči dveh kač, ki se poljubljata.

Pri novih izkopih, ki so šli tudi v globino 7 metrov so odkrili tlorise vrste hiš in večji bazen. Največji uspeh teh izkopov pa je bilo odkritje ostankov vrste stenskih slik v še izredno živo ohranjenih barvah. Med njimi je zlasti zanimiva slika »narobe svet«, kjer mulla ubija leva, dalje slika plesalke Dionysosa in slika žalujoče žene.

Občni zbor, ki je bil zelo dobro obiskan, je dr. Eggerja počastil s posebnim priznanjem. Imenoval ga je za častnega člana »Prijatelj Štalenske gore. Občni zbor pa je načel tudi nekaj problemov ureditve in pospeševanja Štalenske gore. Med temi problemi je zlasti pereč problem kanalizacije in sanitarnih naprav, ki so pri naraščajočem številu obiskovalcev postale že neobhodno potrebne. Tekom leta 1964 so na Štalenski gori, kamor vodi z Gosposvetkega polja lepo speljana asfaltirana cesta, naštel že nad 40.000 obiskovalcev.

smo imeli podobne primere v mednarodni zaščiti manjšin pred vojno).

Da na kratko povzamemo in zaključimo. Kar se tiče moralnih in mednarodnih pravnih obveznosti v korist omenjenih človeških pravic in manjšin — je Italija:

a) postala članica družini narodov z glasovanjem glavne skupščine 14. decembra 1955;

b) z zakonom od 11. marca 1952 št. 153 je ratificirala konvencijo o preprečitvi genocida;

c) z zakonom od 4. avgusta 1955 št. 848 je ratificirala evropsko konvencijo o človeških pravicah.

V skladu z vsem tem se lahko reče, da ima Italija splošno mednarodne obveznosti — mirovna pogodba in razne konvencije — do vseh manjšin in posebne obveznosti, ki jih vsebuje sporazum Gruber-de Gasperi in Posebni statut priložen londonski Spomenici v korist nemške manjšine v Gornjem Poadižju oziroma slovenske manjšine na Tržaškem ozemlju.

Naloga političnih organov je, da se zavzemajo, da bo zaščita etničnih manjšin v notranji ureditvi države v skladu z omenjenimi načeli ob jasnem pogledu v prihodnost: določbe v korist državljanov drugega jezika so danes nedvomno pozitivne in potrebne, toda veljati morajo kot prehodna faza ki naj pomaga premagati nerazumevanje in nezaupanje med manjšino in večino, in ustvariti s tem pogoje vzajemnega spoznavanja, ki naj pripelje do ozračja zaupljivega in harmoničnega sožitja prebivalstva, ki živi na istem ozemlju. O tem govori primer francoske manjšine v Italiji. (Konec)

Partizansko srečanje na Jezerskem

Minulo nedeljo je bilo veličastno partizansko srečanje na idiličnem Jezerskem, v kraju, ki je bil v narodnoosvobodilni borbi stožiče poti in zvez borcev tu- in onstran Karavank. Na Jezerskem je bil krajevni praznik, na katerem so dostojno proslavili obletnico osvoboditve in uspehe zmage nad fašizmom. Na ta praznik so odkrili tudi spominsko ploščo partizanu domačinu Lubu Grabnerju-Vrhanu, ki je padel v borbi s fašisti pri Maloščah na Zili, kjer v družbi še osmih padlih borcev proti fašizmu počivajo njegovi telesni ostanke. V veličastnem številu so se na Jezerskem srečali partizani Koroškega in Koroškega odreda. Zveza koroških partizanov pod vodstvom njenega predsednika je bila na spominskem slavlju zastopana s številno delegacijo.

Sporod dopoldanske in popoldanske prireditve je bil pester in bogat ter vsebinsko na visoki ravni. Dopoldne so odkrili spominsko plo-

ščo padlemu partizanu Vrhanu. Slavnost je bila obrobljena z godbenimi in pevske točkami, recitacijami in govori. Za uvod v praznovanje je spregovoril tov. Suhadolnik in odtal pomen spominskega krajevnega praznika. Nato je povzel besedo predsednik Zveze koroških partizanov tov. Karel Prusnik-Gašper.

Tov. Gašper je izrazil prirediteljem proslave svojo zahvalo za povabilo koroških partizanov na to srečanje, ki so se ga tudi v lepem številu udeležili. Dejal je med drugim, da smo bivši koroški partizani prišli na obisk prav zato, da kot med vojno manifestiramo skupno prizadevanje za utrditev protifašistične miselnosti tu- in onstran Jezerskega. Povedal je, da smo tudi koroški Slovenci v veliki meri deležni uspehov narodnoosvobodilne borbe, v katero smo tudi vložili naš ogromni krvni davček. Zavedamo pa se, je dejal, da nič na svetu ni popolnega in tudi za našo dokončno enakopravnost ter za ohranitev in širitev demokracije se bomo morali še z naporom prizadevati in boriti. Čestital je Jezerčanom k slavnosti in k priborjenim uspehom na vseh področjih v 20-ih letih svobode. Venec pa, ki so ga koroški partizani prinesli k spominski plošči borcu Vrhanu, pa naj bo simboličen izraz naše globoke hvaležnosti vsem borcem Koroškega bataljona, ki so padli v skupni borbi proti skupnemu sovražniku jugoslovanskega in avstrijskega naroda.

Med popoldanskim sporedom je govoril tov. ing. Pavle Zavar-Matjaz ter tudi čestital Jezerčanom k zgodovinskemu krajevnemu prazniku in dejal, da je prav Jezerska pripraven kraj za takšna srečanja borcev z obeh strani Karavank. Na domačine Jezerčane vežejo partizane

mnoge niti iz časov skupne borbe. Pri družinah v tem kraju so borci vedno našli zanesljiv domač dom, kjer so se mogli odpočiti po hudih borbah in pohodih. Praznik je spomin in pomnik veličastne borbe in osvoboditve izpod nacističnega jarma in hkrati veselje nad uspehi dela pri graditvi socialistične domovine ter nenehnih prizadevanj za ohranitev miru in ustvaritev pogojev mirnega sožitja med narodi na svetu. Take spominske slavnosti naj odkrivajo predvsem mladi generaciji veličino zgodovinskega obdobja ter jo navdušujejo, da s ponosom in spoštovanjem gleda na našo borbeno preteklost, kjer so korenine današnje rasti. Ob koncu je naglasil, da bivši koroški partizani zbrani ob meji dveh sosednjih držav z zadovoljstvom spremljajo izboljšanje in krepitev dobrih medsebojnih sosedskih odnosov, ki se odražajo na različnih področjih kakor v meddržavnem merilu ter tudi na področju neposrednih maloobmejnih odnosov ter dobrimi stiki med nekaterimi občinami na obeh straneh. Bivši partizani smo in bomo, je še dejal, vedno prežeti s čumano mislijo, da je treba dobro sožitje med ljudmi in narodi urejati v duhu strpnosti in s čutom pravičnosti.

Pazite pri streljanju s topiči

Streljanje z možnarji že od nekdanjih dni povzdiguje gotova slavlja. Mladina, to je mladi fantje, radi postrežejo ob praznovanju godov, ob sejnih, raznih jubilejih in ženitovanjih z gromkim streljanjem s topiči, da se daleč po okolici sliši: Pri nas se pa nekaj pomembnega in lepega dogaja. Toda na žalost zelo pogosto spremlja na-

vdušene strelce tudi nesreča, često usodna in lahko s posledicami za vse življenje. Vedno slišimo in bemo o takšnih nezgodah. Pred nedavnim je bil primer take nesreče v Vogračah, ko so streljali za poroko ženinu Miklavčevemu Jožiju, ki je poročil Krajgarjevo Pavlo in Strpne vasi. Pri nabijanju je Fidejevemu Folliju eksplodiral možnar in ga poškodoval na roki. Na srečo je bila nezgoda še prizanesljiva in ni tako hudo kakor bi lahko bilo. V bolnišnici je našel vse hujše poškodovanega sovrstnika.

Ob tej priložnosti načemo zamuditi, da mlademu novoporočenemu paru, Pavli in Jožiju, srčno čestitamo ter mu želimo vse najboljše in mnogo sreče na skupni življenjski poti.

Blizu Spittala se je 23-letni zidar Josef Legger tudi pri streljanju z možnarji, ko so streljali ob priložnosti žeganja, hudo poškodoval

Opozorilo staršem

GLEDE PRVE SKUPINE NAŠIH OTROK, KI BODO LETOVALI NA JADRANU

Kakor je bilo že objavljeno, bo prva skupina naših otrok odpotovala v torek, 13. julija na letovanje v Savudrijo. Med določili za udeležbo na letovanju je bilo tudi rečeno, da je treba za vsakega otroka predložiti zdravniško potrdilo, da je otrok pripraven za letovanje na morju, ki pa ne sme biti izstavljeno prej, kakor 10 dni pred odhodom skupine na letovanje.

Zdravniško potrdilo, zaradi katerega je treba iti z otrokom k zdravniku, mora biti za otroke, ki bodo šli na letovanje s prvo skupino, izstavljeno najprej jutri, to je 3. julija.

Ker velja za dokončno prijavljenega šele otrok, ki ga je za letovanje zdravnik pisмено priporočil, prosimo, da starši zdravniška potrdila predložijo najkasneje do prihodnje srede, to je do 7. julija.

Starši, ki še niso oddali ostalih dokumentov (potnega lista ali osebne izkaznice s privoljenjem, da sme otrok na letovanje, nadalje šolskega spričevala in priporočila krajevne prosvetne ali zadružne organizacije) in ki še niso vplačali režijskega prispevka v višini 250 šillingov na otroka, morajo to storiti tudi do 7. julija, drugače otrok ne bo mogel odpotovati na letovanje s prvo skupino.

OBVESTILO

Prihodnji „Četrtek večer“ v Dobri vasi bo v četrtek, 8. julija 1965 s pričetkom ob osmi uri zvečer v prostorih hotel Rutar v Dobri vasi.

Grablje – Senčni kraj

Na dveh kmetijah, na eni višini pri Petru v Grabljah in na drugi višini pri Rožmanu v Senčnem kraju, živita družini, ki uživata zaradi poštenja, dobrega sosedstva, vztrajne marljivosti in zglednega značaja spoštovanje pri vseh, ki ju poznajo. V obeh družinah so doma lastnosti, ki, žal, ponekod ginejo. Pridno in varčno gospodarstvo, korakoma pridobivanje in izkoriščanje sodobnih tehničnih pripomočkov, negovana polja in travniki so prednosti, ki družinama omogočajo trdno eksistenco. Toda: Ne le za vsakdanji kruh velja družinama vsa briga, temveč nikdar ne zanemarjajo pri teh hišah tudi trajne dobrine, ki zadevajo človeški značaj in moralo — vrednote, ki so bile svete davnim našim slovenskim prednikom.

Pri Petru je rasla nevesta Micka, pri Rožmanu pa ženin Lojze. Spoznala sta se na poteh v cerkev, pa tudi v kakšni gostilni, največkrat pri Hrustu. Za Lojza Rožmana je dozor čas, da se mu je bilo treba poročiti, da razbremeni svojo mater v gospodinjstvu z mlado močjo, ki naj bo tudi njemu samemu v veselje. Izbral si je Petrovo hčerko Micko Maček in po nekaterih »konferencah« so se končno javno dogovorili. Petrov atej in mama seveda nista lahko izpustila od doma koristne mlade moči, temu ženinu pa nista mogla in hotela odreči.

Na binokostni ponedeljek je bila vesela svatovščina. Slovo neveste od hišice očetove je bilo nekoliko bridko. Po poročnih obredih v libuški cerkvi so se v gostilni pri Marjuni vsi razvedrili na veseli »ovseti«. Okoli

na obrazu in se bodo poškodbe poznale verjetno vse življenje.

Do zime bo še v mnogih krajih več priložnosti za streljanje s topiči. Bodite previdni in pazite pri nabijanju, predvsem se vzdržite alkoholnih pijač ter vestno izpolnjujte navodila strelskega mojstra, ki mora imeti pri skupinskih streljanjih uradno pooblastilo!

Obvestilo

ZVEZE SLOVENSkih IZSELJENCEV

V tem mesecu obhajamo 20-letnico povratka bivših izseljencev iz priporniških taborišč. Tej obletnici bo posvečen tudi letošnji redni občni zbor

ZVEZE SLOVENSkih IZSELJENCEV

ki bo v nedeljo, dne 18. julija 1965 s pričetkom ob 14. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Po občnem zboru bo na istem mestu

družabno srečanje

kjer se bomo v domačem krogu spominjali let skupnega trpljenja, obnavljali stara poznanstva in v prijetni družabnosti preživeli nekaj lepih ur ob razgovoru, pesmi in plesu.

Prisrčno vabljeni vsi bivši izseljenci z družinami, prijatelji in znanci.

Zveza slovenskih izseljencev

Izpodsončnega Turja

Kljub trajnemu deževju, ko je ves maj in do polovice junija deževalo skoraj vsak dan, obetajo naša polja primeren in dober pridelek. Kar razveseljuje je pogled na razvijajoče se klasje rži in pšenice, pa tudi krompir bujno kipi iz plodne zemlje. Boljšo rast poljskih kultur je pripisati v veliki meri razumnejšemu gospodarjenju kot v nekdanjih časih. Kot nekdanja kmetica se hvaležno spominjam poučnih obiskov kmetijskih strokovnjakov Slovenske kmečke zveze, zlasti agr. ing. Vernika in njegovih pametnih in koristnih napotil ter nasvetov za boljši pridelek na naših poljih.

Menim, da bi bili tudi nadalje koristni in potrebni pohodi in pregledi naših polj, da bi lahko primerjali, zakaj na tej njivi bolje raste, kakor na oni. Ni dvoma, da imamo v vsaki naši vasi kakšnega brihtnega kmeta-soseda, ki bi bil pripravljen po svojih izkušnjah in znanju, da bi se na takih pohodih posvetoval s sosedi ter bi skupno iskali in tudi našli načine k še povečanemu pridelku na naših kmetijah.

80 svatov je bilo navzočih, na večer pa je prišlo še vse polno »oknarjev«. Slavje je bilo imenitno, godci so pridno igrali, mladi pa tudi stari pari so veselo rajali, dobro so jedli in tudi mnogo pili. Skranka, zadovoljni so bili vsi, kar potrjuje tudi resni možje, kakor med drugimi mestni svetnik Simonov Anej, ki je bil »mož« na nevestino stran in Štefan Kralj iz Dolge brde, ki je bil »mož« na ženinovo stran.

V jutranjih urah je poročno slavje minulo, gostje so se razšli, ženin pa je svojo izvoljenko povedel na svoj dom, kjer naj raste nova domača družinska celica v sreči in zadovoljstvu mnogo desetletij. Mlademu novoporočenemu paru srčno čestitamo!

Pliberk

Z gostinskimi obrati je v pliberški občini kar dobro preskrbljeno. V zadnjem času smo dobili štiri nove gostilne in kdor ima denar, ali pa mu šilingi bolj rahlo tičijo v žepu in si vzame še čas, nikakor ni v zadregi in po najkrajši poti lahko zaide v gostilno.

V mestu samem so letos odprli na postaji Pliberk-mesto nov bife in gostilno. Prostorji so zelo mikavno opremljeni in kar je tudi prijetno, je osvežujoč razgled v prosto naravo, na travnike in polja ter na domove in temne gozdove na Komlju. Drugo novo gostilno v Pliberku pa je v bivši delavnici prekmalu preminulega kolarskega mojstra Ignaca Mačeka odprl njegov sin tudi z imenom Ignac. Ženo Luiso strežeta gostom v prijetnih sodobno opremljenih prostorih.

Nekoliko pred državno mejo, nad cesto pod Simonovo domačijo, sta začela obratovati z gostilno Marija in Lekš Kos. S pridnim delom sta postavila lepo novo gostinsko zgradbo s primernimi prostori tudi za goste-letoviščarje.

Gostilno je letos pomladi odprl tudi podjetni Zep Broman, p. d. Juri v Šmarjeti. Tudi pri Jurju je penzija za turiste in je kraj zaradi odmaknjenosti od hrupa v blagodejni in zeleni tihoti zelo vabljiv za goste, ki si želijo ob dopustih privoščiti miru in okrepčila.

Uradne ure

Zavod za starostno zavarovanje delavcev ima v juliju uradne dneve in ure:

SMOHOR, urad pokrajinske bolniške blagajne 7. 7.

ST. VID OB GLINI, Friesacherstr. 1 14.7.

SPITAL OB DRAYI, Lutherstraße 4 15.7.

BELJAK, Kaiser Josef Platz 1 21.7.

WOLFSBERG, Weyerplatz 22.7. povsod od 8. do 12. ure dopoldne.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli

V a b i l o
na ljudsko igro

Stari in mladi

v soboto, 3. julija 1965 ob 8. uri zvečer pri Rastočniku v Lepeni.

K obilni udeležbi vabi
društveni odbor

Jubilej župnika dr. Franca Zeichna

V nedeljo je bilo v St. Rupertu pri Velikovicu lepo in pomembno slavje. Župnik dr. Franc Zeichen, ki deluje v šentrupeški fari nad 25 let, je praznoval svoj petdesetletni mašniški jubilej.

Velika množica ljudi na slavnosti je izkazala, kako je jubilar pri vseh spoštovan in priljubljen ter izrazila tudi hvaležnost in priznanje duhovniku, ki se ves čas življenja žrtvuje za blaginjo drugih, ki mu daritev je življenje celo. Slavnostno pridigo je imel kanonik Aleš Zechner.

Župnik dr. Zeichen je po svoji dejavnosti poznani po naši zemlji. Kot mlad kaplan je služboval v Pliberku, v župniji naseljeni z ogromno večino slovenskih vernikov. Jubilar je duhovnik v pravem pomenu besede: nesebičen, resen, z izredno močnim čutom za resnico in pravico. Kot tak je tudi v pliberški župniji užival ugled in spoštovanje pri vseh, ki so dobre volje. Dr. Zeichen ne pridiga vodo, pije pa vino, njemu je poštenje in resnica nad vse na vseh področjih in tako tudi v narodnostnem gledanju. Ni pozabljeno, koliko se je trudil in prizadeval za narodno prosveto v okviru takratnega izobraževalnega društva v Pliberku. Potem je bil župnik tudi Subi in tudi tam ga imajo ljudje v najboljšem spominu. Župniku dr. Zeichnu ob njegovem jubileju iskreno čestitamo in želimo, da bi mu bilo naklonjenih še mnogo zdravih let življenja.

Avtobusne linije

med Koroško in Slovenijo

Avstrijska pošta in avtobusi železnice ter jugoslovanska avtobusna podjetja vzdržujejo do nadaljnjega redni avtobusni promet na naslednjih linijah:

Nedelja:

8.05 Celovec—Ljubelj—Ljubljana, povratek iz Ljubljane ob 17.00 uri.
6.45 Ljubljana—Ljubelj—Celovec, povratek iz Celovca ob 10.05 uri.
6.50 Bled—Jesenice—Kranjska gora—Korensko sedlo—Beljak—Malošče—Borovlje, povratek iz Borovelj ob 16.00 uri.

Ponedeljek:

7.30 Maribor—Pliberk—Celovec, povratek iz Celovca ob 13.45 uri.

Torek:

7.30 Vrba—Celovec—Ljubelj—Bled, povratek iz Bleda ob 16.50 uri.
8.00 Beljak—Malošče—Korensko sedlo—Bled, povratek iz Bleda ob 17.00 uri.

Sreda:

8.05 Celovec—Ljubelj—Ljubljana, povratek iz Ljubljane ob 17.00 uri.

Četrtek:

6.50 Bled—Jesenice—Kranjska gora—Korensko sedlo—Beljak—Malošče—Borovlje, povratek iz Borovelj ob 16.00 uri.

Petek:

7.30 Vrba—Celovec—Ljubelj—Bled, povratek iz Bleda ob 16.50 uri.
8.00 Beljak—Malošče—Korensko sedlo—Bled, povratek iz Bleda ob 17.00 uri.

Sobota:

6.15 Celovec—Ljubelj—Ljubljana—Rijeka—Opatija, povratek iz Opatije v nedeljo ob 15.15 uri.
6.15 Celovec—Ljubljana—Portorož—Poreč, povratek iz Poreča ob 15.00 uri.
7.30 Maribor—Pliberk—Celovec, povratek iz Celovca ob 13.45 uri.

VENCESLAV WINKLER:

Hlebček kruha

Iz napol požgane hiše ob cesti je stopila utrujena žena:

»Prinesite mi drv, pekli bomo!«
 Jože, Tinek in Lizika so poskočili. Kruh! Ob razrušeni steni je stala skladanica ožganih polen. Popadli so jih ter jih začeli nositi v hišo. Vrata so bila odprta. Iz veže se je kadilo. Kadilo se je tudi skozi razrušena okna in izpod za silo zakrpane polovice strehe.

»Hlebček, hlebček!« je vriskala Lizika.
 »Kako dolgo že nisem videla hlebčka!«
 »Hlebček,« sta pogodrnjavala bratca ter hitela z delom.

Pred štirinajstimi dnevi je prišla po cesti dolga vrsta tujih vojakov. Med njimi so ropotali tanki in avtomobili. Nekaj jih je prišlo k hiši. Spraševali so po očetu. Dobro so vedeli, da je pri pantizanih. Jezili so se nad materjo. Nato so z vso naglico zažgali hišo. Stali so ob ognju ter se krohotali, ko je mati vsa preplašena vlačila iz goreče hiše, kar je utegnila. Ko je plamen najbolj plapolal, so vojaki odšli. Kmalu potem je potegnil veter ter prinesel od nekod iz Krajine oblake z

nil. Počasi so odšli na kraj vrta. Zagledali so se po cesti. Bližala se je jesen. V gozdovih so se že zablščale pisane barve. Sonce ni bilo več tako vroče. Stali so in poslušali. Kruh bo nekaj časa vzhajal. Ta čas bo v peči do kraja zgorelo. Nekje daleč za hribi so se oglašali posamezni streli. Čulo se je tudi neprijetno šklopotanje strojnice. Danes to ni bilo zanimivo.

»Ali bo dober!« se je zazibala Lizika.
 »Čisto bel ne bo,« je zatrdil Jožek strokovnjaško kot najstarejši. »Včasih smo imeli tudi popolnoma bel kruh.«

»Kakšen pa bo?« je zategnil Tinek. »Zakaj bi ne bil bel?«
 »Ne bo. Od kod pa naj dobi mati belo moko?«

Znova je močneje zaropotalo za hribi. Druge dni bi stekli v breg nad cesto. Danes je vse skupaj neprijetna misel, ki se je skušajo otrresti.

Potem so se odpravili gledat, kaj dela mati. Šli so počasi, polahko. Na bregu so postali. Mati je razgrebala žareča polena. Dim se je bil polegel. Veža je bila mračna, le iz peči je sijalo toplo in domače.

»Ali vzhaja?« je vprašal Jožek ravnodušno.
 »Vzhaja,« je zasopla mati. »Kmalu bo.«
 »Ko bi imeli zmeraj kruh!« vzdihne Tinek.
 »Kdor ima zmeraj kruh, je bogat,« je rekla kratko mati.

Nekaj časa so neodločno stali med vrati. Nato so se vrnili na vrt.

»Danes smo bogati,« je razkladala Lizika.
 »Še nikoli nismo bili tako bogati.«
 »Samo en hlebček bo,« je momljajl Tinek.
 »Ali mati nima več moke. Videl sem, da bo samo eden. Samo nam ga bo dala. Še gorkega. Takole ga bomo nesli.«
 »Nič ga ne bomo prenašali. Razdelili ga bomo,« je odločil Jožek. Ta trenutek so ob-

čutili vsi trije, kako so lačni. Usta so jim bila polna sline, oči polne pričakovanja. Natančno so videli pred seboj kadeči se hlebček, sladek rumen hlebček, ki te pogreje in poteši ob enem. Tinek je odrgral bilke in jih grizel. Čez trenutek je jezen izpljunil zelenino in se namrdnil. Potem ga je prešinila nemirna misel. Pogumno je vprašal:

»Kako ga bomo pa razdelili?«
 Jožek se je zganil. Čez trenutek je menil skrbno:

»Na tri dele. Vsem trem enako.«
 Morda ga bo mati z nožem...«
 Jožek se je zamislil. Zdelo se mu je, da bi bilo hudo lepo, če bi ga lahko delil sam. Navidezno tjavdan je rekel:

»Saj ga lahko prelomimo. Saj bo majhen.«
 Utihnili so in se začeli kamenčkati. Zdaj pa zdaj so nekako nezadovoljno pogledali k hribom. Od tam je ves čas zamolklo podrhtevalo. Strojnice so se oglašale z neusmiljenim krohotom. Ta ropot jim je stresal srce. Danes bi moralo biti vse mirno. Danes bi moralo sijati sonce. Danes bodo dobili kruh.

Dolgo so se igrali. Zdaj pa zdaj je kateri pogledal k hiši. Nihče ni hotel na zunaj pokazati, kako je lačen. Hoteli so vztrajati do kraja.

Potem se je oglasila na pragu mati. Poskočili so, kakor bi se zbudili. Vsi naenkrat so stekli k hiši. Mati je stala na pragu ter držala v rokah hlebček. Bil je lep okrogel hlebček, še nikoli niso videli tako lepega. Materin obraz se je smehljaj. Pogledala je vse po vrsti ter pridušeno dejala:

»Slednjic smo ga spekli.«
 Vsi trije so stegnili roke, da bi se dotaknili lepo zapečene skorjice. Mati je pogledala Jožka. Dvignila je hlebček visoko predse. Nato ga je položila v Jožkove roke in dejala:

»Lepo ga razdeli. Vsem enako, da veš!«

»Bom!« je dahnil Jožek.
 Vzel je hlebček in krenil na vrt. Lizika in Tinek sta šla ob njem in nista trenila z očmi. Bala sta se, da bo hlebček nenadoma izginil in ga ne bo več. Šli so počasi in svečano. Odpravili so se na skalo nad cesto. Tam je Jožek

Kje pa je moj zajček?

»Kje pa je moj zajček?«
 Z doma je pobegnil,
 se ob plot obregnil,
 se zaletel v hrusko
 in odnesel buško.

V zeljnik je zabredel,
 glavo zelja snedel,
 v deteljo je skočil
 si kožušček zmočil.

Pa je veter pihnil,
 da je zajček kihnil,
 potlej v gozd je šmil,
 tam si šapo zvinil.

Ves skesan, bolan
 je domov prišepal,
 bolno nogo nosil,
 odpuščanja prosil.

Delo

Jožek se je naveličal hoditi vsak dan v šolo. Pa jo nekega dne mahne na travnik izven vasi.

Tam zagleda konjiča in mu de:

»Konjiček igray se z mano!«
 »Ne morem!« zarežegeče konjiček. »Ko nalože mrvo na voz, jo moram peljati domov, da bomo imeli pozimi dovolj sena. Kar sam se igray!«

Jožek se skloni k čebeli, ki leta od cveta do cveta, in reče:

»Čebelica igray se z mano!«
 »Ne morem!« zabrenči čebela. »Nabirati moram med, da ne bomo čebele pozimi lačne. Kar sam se igray!«

»Pa se ti igray z mano,« prosi Jožek ptičko, ki je skakala po drevesu z veje na vejo.
 »Ne morem,« začivka ptička, »iskati moram črvičke za svoje lačne mladičke. Kar sam se igray!«

Jožka je minilo veselje do igranja. Nenadoma se mu je zazdelo, da mu vse na travniku kliče:

»Lenuh, lenuh, potepuh, lenuh, potepuh!«

dežjem. Streha je zgorela, drugo je ostalo. Toda danes bodo imeli kruh.

Nanosili so drv ter se ustavili na pragu. Gledali so, kako je mati mesila. Gnetla je testo s suhimi rokami. Naguban obraz se ji je skrival v zakajeni veži. Dim se je valil po tleh, dvigal se je in silil trem malim v oči. Nekaj časa so menciali oči, nato so se umak-

Nenadna sreča

(JAPONSKA PRAVLJICA)

Živel je nekoč mož, ki ves ljubi dan ni nič delal. Samo posedal je in čakal, kdaj ga bo obiskala sreča. Prepričan je bil, da bo postal lepega dne bogat in to brez vsakega truda.

In tako je živel dolga leta. Nekega dne pa je slišal govoriti o otoku, kjer žive enooki ljudje.

— Torej sem le dočakal. To bo moja sreča, — si je mislil mož. Moram le priti na ta otok, ujeti enega prebivalca in ga pripeljati sem. Kazal ga bom po sejmi in ljudje bodo prav radi plačevali, da bi si ga lahko ogledali. Tako bom prav kmalu postal bogat.

Bolj se je ukvarjal s to zamisljo, bolj mu je ugajala. Končno se je odločil. Nekega dne je prodal vse, kar je imel, kupil čoln in odpotoval. Po dolgem potovanju je prispel na otok, kjer so živeli enooki ljudje. Ko so ga zagledali, so prišli na svojevrstno misel. Rekli so:

— Poglej no, kakšno čudo. Ta mož ima dve očesi. Ujemimo ga in ga kažimo vsem otočanom na sejmi. Ljudje bodo radi prišli in plačali, da bodo videli takega človeka. Tako bomo kmalu obogateli.

Rečeno, storjeno. Ujeli in zvezali so moža, ki je imel dve očesi, in otočani so radi plačevali, da so ga lahko videli od blizu.

Tako se pač zgodi ljudem, ki sede čakajo na denarno srečo.

»Le brž se zasučil!« mu je rekel oskrbnik. Tudor pa je pomežikal Branu, ki je brez pozdrava odšel za suhljatim komornikom.

Z marmorom obloženo stopnišče se je zvijalo v prvo nadstropje. Zajela sta ju hlad in mračna svetloba, ki je uhajala skozi okrogla okna na hodniku, ki so ga krasili starinski gobelini* s prizori viteških turnirjev. Ko sta prišla do konca hodnika, so se odprla težka dvokrilna vrata. Služabnik v pisani livreji ju je pozdravil in odpeljal v manjši prostor, ki je imel dvoje vrat. V njem je stala kamnita mizica s kamnitima stolima, prekritima z debelo medvedjo kožo. Skozi okno so posvetili le redki sončni žarki in zlatili pajkovo mrežo, ki je visela v kotu. Na steni sta visela težka meča in bojna sekira. Kockasta tla je prekrivala dragocena preproga. Tudor si jo je z zanimanjem ogledal. V mehovskem gradu je bil prvokrat. Poprej je na razgovore vedno hodil oče. Stene pa so bile do polovice obložene z raznobarnimi marmornimi ploščami. Izpod stropa je visela na pozlačenih verižicah svetilka-lojenka in se lahko pozibavala.

Oskrbnik, ki je opazil Tudorjeve radovedne poglede, je smeje pristavil: »Glavarjev sin, to je prehodna sprejemna soba. Vaš oče je pogosto sedel na teh medvedjih kožah. Tisto tam je podaril grofu, ko je v gorah ssel medveda.«

Tudor mu ni odgovoril, temveč se je zagledal v plesoče sončne žarke, zato je oskrbnik pikro pripomnil:

»Stari uskoški glavar ni bil tako molčeč, mladi mož. Dajte, odložite orožje! Sluga ga vam spravi v orožarno in očisti.«

Prijel je za zvonec, ki je stal na kaminu in ki ga poprej Tudor ni opazil, ter nekajkrat pozvonil. Tudor se je obrnil,

sedel na veliko medvedjo kožo, iztegnil noge in malomarno odgovoril:

»Uskok ne odlaga orožja v shrambe, nosi ga in čisti sam. Najavite me gospodu grofu.«

Pri tem so se mu oči porogljivo zasvetile. Oskrbnik se je molče obrnil. Vstopil je sivolasi sluga, se z drsajočimi koraki ustavil pred oskrbnikom in se mu globoko priklonil.

»Gospod, klicali ste me. Ponižni sluga čaka.«
 Oskrbnik ga je surovo potresel in dejal: »Staruha, stregel boš mlademu poveljniku Uskokov. Si razumel? Gorje, če se pritožil!«

Ne da bi še kaj rekel, je odšel skozi stranska vrata. Starček, ki so mu drgetale ustnice, je še vedno nepremično stal in gledal v tla.

»Hej, stari, ne boj se me. Te že pokličem, ko te bom potreboval.«

Segel je v žep in mu ponudil srebrnik:

»Vzemi in si privoščij pijačo.«

Služabnik ni stegnil roke. Toplo je pogledal Tudorja, si pogladil redke lase in dejal:

»Ne, gospod, ne smem. Če kaj želite, pozvonite, bom v čumnati v stolpu.«

Po poklonu se je zadenjski pomikal proti vratom. Tudor je vrgel srebrnik na mizo, da je zažvenketalo. Starček se je stresel, prisluhnil, vzdignil obe roki in poprosil:

»Gospod, brž skrijte denar. Gorje mi, če ga najdejo!«

Tudor ga je spet spravil v mošniček in sluga si je vidno oddahnil. Prav takrat so se odprla stranska vrata in razmaknila se je težka vzorčasta zavesa. Služabnik je izginil iz sobe.

Vstopil je debelušasti oskrbnik in pomignil Tudorju. Mladi poveljnik je prav počasi vstal, popravi pas, prijel za sabljo, vzel čepico in odšel za njim. Ko sta prekoračila večjo sobo, ki je imela stene ovešene s širokimi preproga-

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

4. nadaljevanje

»Koga naj najavim, gospod?«

Obraz mu je prekril rahel smehljaj. Tudor, ki je to opazil, je osorno odgovoril:

»Vukomirovega sina, poveljnika Uskokov iz Žumberka.«

Poveljnik grajske straže je bil nekoliko presenečen. Nemo se je priklonil in odšel v grad. Ze sta priletela dva hlapca, robato pozdravila, prijela njune konje za uzdi in ju odpeljala v hlev. Kmalu je v spremstvu grajskega poveljnika prišel oskrbnik. Z živahnimi rjavimi očmi je ogledoval Uskoka, pozdravil, pristopil in ponudil desnico. Sapa mu je, kot iz kovaškega meha, šumna uhajala iz močnih prsi. Ko si ju je dodobra ogledal, je dejal z visokim glasom:

»Glavarjev sin Tudor, milostljivi gospod grof vas pričakuje.«

Nato se je obrnil in ukazal enemu izmed hlapcev, ki jih je radovednost pripeljala bliže, naj poišče komornika in ga takoj pošlje k njemu.

»Gospod poveljnik Tudor,« je nadaljeval oskrbnik in si drgnil tolsto brado, »vašega spremljevalca povedem v kuhinjo, da se okrepča, in mu pokažem sobo za prenočišče. Pojdimo!«

Tudor ga je hladno pogledal in brez besed stopil z njim. Za njima pa je godrnjaje korakal Brano. Na grajskem dvorišču ju je že pričakal komornik, se poklonil, si s škilastimi očmi ostro ogledal tujca in nagovoril oskrbnika:

»Gospod, naj pokažem spremljevalcu sobano in kuhinjo?«

* slanska opone

Ali naj otroci pomagajo v gospodinjstvu?

Večina staršev in vzgojiteljev meni, da se mora vsak otrok o pravem času naučiti opraviti majhne naloge v gospodinjstvu. Po kosilu naj pospravi mizo. Če se družinski člani po kosilu razidejo, ne da bi pomagali gospodinjji pospraviti, ni samo brezobzirno, temveč tudi vzgojno zgrešeno.

Otroci naj pomagajo v gospodinjstvu, ne samo zato, da bi razbremenili mater, ampak da bi spoznali delo in znali ceniti napore drugih. Otroci se bodo tako tudi naučili toliko drobnih spretnosti, ki jim bodo v življenju zelo koristile.

Zato moramo naše otroke pravočasno navaditi na delo. Pri tem pa se v družini pogosto pojavijo spori. Že majhen otrok, ki se komaj postavi na noge, boče pomagati in steguje ročice po metli, smetiščnici in celo sesalcu za prah. Seveda je taka »pomoč« mamici vse prej kot koristna. Prav nasprotno, ovira jo pri delu. Zato je prav razumljivo, da otroka za ta čas mati raje postavi v stajico.

Mnogo razlogov pa govori za to, da majhnemu otroku, ki hoče pomagati, ustrežemo. Za odrasle pomeni to še več dela in dodaten napor za živce, za otroka pa ima drugačen pomen. Otrokova želja, da bi pomagal, je v bistvu odraz njegove želje, da bi bil vedno v bližini ljubljenih odraslih ljudi in da bi eksperimentiral s predmeti bližnje okolice.

Vedeti moramo tudi tole: otrok bo pripravljeno pomagati samo, če to ne bo v zvezi z preveč grenkimi izkušnjami ali s številnimi prepovedmi. Če pa vsako otrokovo kretljivo spremljamo z ukazi, prepovedmi in prestrašnimi kriki, potem bo otrok kmalu mislil, da so domača opravila nekaj neprijetnega, čemur se bo raje izognil. Če se ta občutek ukorenini, se ga bo otrok kasneje težko znebil. Bolje bo, če majhno škodo, ki nam jo otrok povzroči s svojimi gospodinjstvenimi poskusi, sprejmemo kot nekaj neizogibnega in odstranimo vse dragocene in občutljive predmete, ki bi jih otrok lahko poškodoval.

Sadove takega truda požanjemo že pri predšolskem otroku. Stiri in petletni otroci se nenavadno radi učijo in lahko postanejo pravi mali pomočniki. Vedeti pa moramo, da predšolski otroci še niso sposobni, da bi prevzeli dolžnosti v pravem pomenu besede. Otroci imajo v tej starosti le malo potrpljenja. Zato se nikakor ne sklicujemo na njihov čut dolžnosti. Otroci naj imajo pri delu občutek, da se igra. Ali bodo otroci kasneje radi pomagali ali pa se bodo branili najmanjšega dela, je v veliki meri odvisno od vzgoje v prvih letih. Seveda se bo vsak starejši otrok skušal umakniti svojim dolžnostim. To pa ni v prvi vrsti posledica šolskega dela ali želje po počitku, kot morda mislite. Odlučilno je, da v otroku zbudimo željo, da bi napravil nekaj koristnega, smiselnega. Kajti vsakemu otroku se bo nekoč zazdelo, da gospodinjstvo delo ni preveč smiselno.

Če bo samo včasih pomagal očetu držati desko, če bo pomagal materi pri obešanju za-

Okvare na električnih aparatih

V najbolj razširjeno skupino okvar na aparatih in napeljavah prištevamo okvare na izolaciji. Taka okvara povzroča poškodbo tokokroga v določenem aparatu ter poškodbe posameznih delov opreme in inštalacije. V takem primeru je nujen pojav, da nam pregori varovalka. Seveda pa je najbolj nevarna poškodba človeka, ki pride v dotik s pokvarjenim aparatom.

Okvare te vrste navadno ugotovimo z dotikom oziroma aparat nas »elektrizira«, kakor pravimo. Takoj ko tako elektriziranje začutimo, aparat izklopimo in pokličemo strokovnjaka, da nam okvaro spet popravi. Zelo važno je, da se popravila nikoli ne lotimo sami, če nismo za to tudi usposobljeni. Zaradi nestrokovnega popraviljanja električnih aparatov in napeljav je bilo že veliko nesreč. Vedno tudi glejmo, da bomo imeli vsak električni aparat pravilno ozemljen, kar nam bo edino zjamčilo varnost pri uporabi.

Pogosti povzročitelji kratkega stika so raz-

lične priključne vrvice. Kadar jih ne potrebujemo, jih navadno zvijemo in s tem dostikrat povzročimo, da se nam žica na nekem mestu pretрга in nam neposredno povzroča kratek stik, kadar jo spet priključimo. Če pa priključimo aparat preko nezadostno dimenzionirane priključne vrvice, se zaradi prekomernega segrevanja prevodnih žic uniči izolacija in nastane s tem vrsta nevarnosti.

Pri aparatih za kuhanje in ogrevanje ter pri vseh aparatih, ki spreminjajo električno energijo v toploto, imamo grelne spiralne žice. Kadar koli nastane okvara pri takih aparatih, je to skoraj vedno okvara na spirali. Nastala je zaradi pregretja spirale in je le-ta pretrgana na enem ali na več mestih. Če spirala še ni stara, jo lahko še zvežemo, mora pa biti spoj tako tesno izveden, da pri ponovnem vklopu ne pride na mestu spoja do iskrenja. Najbolje pa je poškodovano spiralo zamenjati z novo.

Največkrat pride do pregretja spirale, če pustimo kuhhalno ploščo vklopljeno, ne da bi na njej kaj kuhali. Plošča se segreva, zrak, ki jo obdaja, pa toplote ne odvaja v zadostni meri. Kuhalne plošče torej ne puščajmo prazne.

Če imamo v hiši pralni stroj, potopni grelec za vodo ali električni bojler, moramo paziti na to, da grelca nikoli ne vključujemo brez vode. Grelna spirala bi nam v tem primeru v zelo kratkem času zgorela.

Pri aparatih, ki imajo vgrajene električne motorje, se pojavljajo okvare največkrat zaradi naše malomarnosti in neupoštevanja navodil. Tudi tu se srečujemo z obveznim elementom — s priključno vrstico. Le-ta je zelo pogosto povzročitelj okvare, bodisi da je pretrgana ali da ima uničeno izolacijo. Druga vrsta okvar je okvara na elektromotorju, predvsem če so kratečke že izrabljene ali pa če jih je treba očistiti. Najbolje je, če to delo opravi strokovnjak, ker je navadno dostop do teh elementov težaven. Naslednji povzročitelj okvare na elektromotorju pa smo mi sami. Ne držimo se opozoril, da je treba imeti določen aparat vključen samo določen čas. Če tega ne upoštevamo, motor preobremenjujemo ter ga izpostavljamu hudim okvaram in dragim popravilom.

Poskusite!

TUNINA SOLATA

Vzemite: škaflo tunin, 2 do 3 kuhane in prepečene krompirje, 4 do 2 trdo kuhani jajci, srednjeveliko kisto kumarico in malo majoneze.

Vse nasekljajte, dobro premešajte in položite maso na velike solatne liste.

OKUSNI SLANIKI

V 2 del sladke smetane vmešajte drobno nastrgano srednje veliko hrenovo korenino, posolite, po okusu poprajite in dobro stepite (lahko tudi v elektr. mešalcu). Nato z maso zlepite po dva in dva slana kekca in dajte za nekaj časa v hladilnik.

Lahko pa tudi kekce naložite v globoko skledo in polijete z maso. Jed je izredno okusna in se poda k narzku.

SKUTA Z DROBNJAKOM

Skuti dodajte nekaj žlic kisle smetane, malo soli in popra ter drobno sesekljan drobnjak. Jed je — kljub enostavnosti — zelo okusna.

JAJČNI NAMAZ

Rumenjake trdo kuhanih jajc dobro zmešajte z malo olja, popra in nekaj sardin. Dodajte kavno žličko garčice in drobno sesekljane beljake. Premažite kruške in okrasite s svežim paradiznikom.

ves ali če ga bo poslala v trgovino po kakšno malenkost, mu bo to delo kmalu postalo odveč. V vsakem otroku je skrta želja, da bi pomagal, in to moramo znati izkoristiti. Najbolje pa je, da mu damo delo, ki ga bo lahko opravil sam, ki ne bo zahteval mnogo časa in kejer bo uspeh viden. Otroci se učijo s pomočjo uspeha. Primerno delo je pospravljanje postelje, čiščenje čevljev, lupljenje krompirja, pripravljanje mize, čiščenje vrat ali nakupovanje. Pri teh delih otrok lahko vidi, da je nekaj naredil.

Predvsem pa se moramo znebiti zmotnega mišljenja, da se človek največ nauči takrat, ko ga neprestano opozarjamo na napake. To ve-

lja še posebno za otroka. Razne napake pri opravljenem delu moramo velikodušno prezreti in otroka pohvaliti. Ponosen bo in bo v prihodnje raje opravljal svoje delo in tudi bolje. Ko bodo opravljali svoje male dolžnosti, se bodo otroci naučili ceniti in razumevati napore staršev. Ne smejo pa dobiti vtisa, da nanje zvrčamo delo, ki je nam samim neprijetno. Nasprotno, otroku moramo zbuditi občutek, da je njegovo delo celoti zelo koristno.

Skupno delo bo krepilo zavest skupnosti in, kar je najvažnejše, tu bo priložnost za zaupne pogovore med starši in otroki, za katere sicer ne bi imeli časa.

NASVETI

■ Prte iz povoščenega platna večkrat zdrgnemo s krpico, ki jo namakamo v mleku. Tako bo platno trpežnejše in lepše.

■ Svilen podlogo v kožuhočinastih plaščih očistimo z vato, ki jo pomakamo v špirit.

■ Palačinke bodo dobre in rahle, če pripravimo testo iz nekuhanega mleka in ga pustimo nekaj časa stati.

■ Madeži od seča so trdovratni. Očistimo jih z vodo, milom in soljo. Uporabljamo lahko tudi salmijakovec, ki ga razredčimo z vodo, ali pa mešanico limonine kisline in vode.

■ Termofor bo dolgo topel, če ga napolnimo s slano vročo vodo.

Kozmetika

● Bradavice boste omehčali z ricinovim oljem.

● Krhko kožo čistite z mandljevim oljem. Če pa je koža mozoljčasta, jo umivajte z ajbiševo ali kamilično vodo.

● Suho kožo umivajte z mlekom, kateremu ste dodali citronovega soka.

● Kožo na obrazu boste lepo omehčali z „masko iz majoneze“, to je s stepenim rumenjacom, kateremu ste dolili olivnega olja.

● Oči se vam bodo svetile, če jih boste na hitro sprali z raztopino soli (v četiri litra prekuhane vode vsujete kavno žličko soli).

● Kadar se pojavijo gube na licu, jih je zelo težko odstraniti. Lahko pa pojavljanje gub preprečimo z masažo, ki krepi obrazne mišice in jih naredi bolj odporne. Najbolje je, če masirate lice zvečer. Roke si namažite s kremo, da drsijo po koži, ko se masirate. Z obema rokama vlecite po koži od tilnika proti licem in sicer tako, da pritiskate na obrazne mišice.

Otroci pa naj se tudi igrajo, biti morajo to, kar so: otroci. Ne smemo jih prezgodaj zasužnjiti z delom, saj bodo še dovolj zgodaj spoznali, kako resno je življenje. Otroci potrebuje čas za šolsko delo, ki ga starši pogosto podcenjujejo, pa tudi čas za igre.

Če o tem razmislimo, nam ne bo težko ugotoviti, kaj od naših otrok lahko pričakujemo in kaj ne. Otrokom smemo prepustiti le določen krog dolžnosti, ki se ne sme stalno spreminjati in mora biti primeren njihovi starosti. Otroci ne smemo neprestano trgati od učnja ali igre zaradi majhnih opravil, ki lahko počakajo. Le tako bomo lahko obranili otrokovo dobro voljo in pripravljenost za delo.

mi, stkanomi v daljni Perziji, je v nekem kotu opazil še krasen kipec iz belega kamna. Dvokrilna vrata so se neslišno odprla. Pred njim je ležala velika dvorana. Večja okna z barvastimi stekli so se vrstila v krajših presledkih. Sredi te viteške dvorane, katere strop je bil obokan in so se modro barvani robovi v sredini spleтали v rožo, je stala dolga miza iz češnjevega lesa. Okoli nje so bili razvrščeni lepi težki stoli z rezljanimi okraski iz orehovine in prevlečeni z vezanim zelenim baržunom. Zadnja steno pa je prekrivala nagubana brokatna zavesa, na kateri je bil vitkan srebrni grb mehovskih graščakov.

Tudor se je neugodno počutil, ko je stopal po preprogi, ki se mu je vdajala pod nogami. V kotih so stali marmorni podstavki, na katerih so svetile lojevke. Na prgnjenem prizidku na levi strani sobane, blizu velikih vrat, je ležala viteška čelada, okrašena z dragocenim črnim perjem afriških ptičev, na srebrnem stojalu pa je visel graščakov verižni oklep z zlato ovratnico. Meči in ščiti z odrgninami in vdolbinami, ki so jih bili prizadejali težki bojni kiji turških bojnikov, so viseli na nasprotni steni, kjer so bila za rezljanim prečnikom zatakajena bodala s pet prstov visokimi ročajji, okovanimi s srebrnimi in zlatimi žeblički. V svileni tkanino prevlečene blazine so na stolah z visokim naslonjalom čakale razvajene plemiške goste. Na zgornjem koncu mize pa je sedel mehovski gospod. Dolgi brki so se mu povešali. Črn žametast suknjič s čipkastim belim ovratnikom se je tesno oprijemal vitkega telesa. Na verižnici, ki mu je visela preko ramen, je bilo pripeto kratko bodalo. V bližini pa je bila ob oknu prislonjena dolga arkebuza.

Mehovski gospod je vstal. S sivimi očmi je mežikaje premeril gosta. Tudor je pozdravil bogato oblečenega grofa, oskrbnika pa se je globoko priklonil.

„... Milostljivi gospod grof, uskoški poveljnik želi govoriti z vami. Prinaša vam važne novice iz...“

Grof ga je prekinil z jeznim zamahom roke, sedel, naslonil orokavičeno roko na mizo in vprašal:

„Kakšne novice prinašaš, uskoški poveljnik? Govori!“

Tudorju se je zmračilo čelo. Naslonil je roko na ročaj svoje sablje, odmaknil stol in sedel. Opazil je pogled, ki ga je grof namenil oskrbniku. Ta se je priklonil in tiho odšel. Sluga, ki je stal pri vratih, pa jih je za njim neslišno zaprl.

Napetost, ki je uklepala moža, je popustila. Videti je bilo, da so sončni žarki, ki so kradoma silili v sobano in se poigravali na njunih obrazih, dobrodejno vplivali na mrki izraz, ki je prekrival obraza. Grof se je udobno zleknil in, igraje se s srebrnimi gumbi na suknjiču, pričel:

„No, sin starega Vukmira, hočem, da se sporazumeva, da postanejo najini odnosi taki, kot so bili s starim glavarjem, tvojim očetom. Slišal sem o tvojih bojnih, drznih pohodih na Turško in o tvoji bojni spretnosti. Vreden očetov naslednik boš, vendar pomni, da si bojevniki, pokoren cesarju, a jaz zastopnik plemiške oblasti, mladi mož.“

Njegove hladne oči so se uprle v Tudorjeve in hladen nasmešek mu je zaigral na ustih. Polegnil je za vrstico, ki je visela na stolu, in zazelhal.

„Pripoveduj! Kaj je s turškimi pripravami in kaj počno kmečki puntarji? Celó v mojem gradu so. Vročje jim je bilo, pa sem jih ohladil.“

To puhlo domislico je spremljal rezek in glasen smeh. Umaknil je obraz Tudorjevemu pogledu in odrinil stol.

„Gospod grof, smeh vas bo minil, ko izveste, da se bo tudi vaš mehovski grad majal pod silovitimi naskoki divjih turških čet. Veliki vezir zbira zadnje čete, janičarji so že pripravljene za vpad čez mejo, tri sto turških topov bo bruhalo ogenj in rušilo zidovje in okope naših gradov.

Turške sile bodo prekorale Kolpo in se bodo najbrž razdelile v tri močne skupine. Ena od teh bo vsekakor divjala tudi po naših krajih, če je ne bodo ustavile bramborske sile, ki se mi pa zde preslabotne in premalo oborožene. Plemiška vojska pa se nemara zbira in prepira kje na Orgskem. Cesar, pravijo, nima denarja. Zunanji svet pa je gluh za njegove prošnje. Turški sultan grozil Uskoki sami ne zmoremo vsega. Preveč smo že krvaveli. Cesarjevi odposlanci se vračajo zasmehovani!“

Tudor je umolknil in se zagledal v grofa. Njegov obraz mu ni povedal ničesar. Oči so strmele nekam v prazno.

Vstopil je komornik s pijačo. Na mizo je postavil čaši iz težkega srebra in ju natočil. Na pozlačenih kroznikih se je kadila pečena divjačina.

Tudor je malo pil, še manj jedel. Grof pa je pridno zalival narezane kose slanin in vmes nerazumljivo besedičil.

„Gospod grof,“ je zopet pričel Tudor. „Omenili ste, da se tlačani vaših podložnih vasi puntajo in zbirajo. V grajski ječi imate zaprta dva kmeta in svobodnjaka. Ali ne bi kazalo, da jih izpustite? To bi precej pomirilo razburjene duhove.“

Grofu se je grižljaj zataknil v grlu. Ves zaripel v obraz, je jezno pogledal Tudorja. Končno je izdaval:

„Od kdaj se uskoški poveljnik zanima za moje tlačane?“

„Gospod grof, huda je tlaka po slabi letini, krivico jim delate. Izpustite jih in znižajte dajatve. Potlej bodo v vas gledali gospodarja.“

„Ho, ho, ho,“ se je izzivalno zakrohotal grof in udaril s pestjo po mizi, kajti močno vino mu je že lezlo v glavo. Motne oči so se mu zožile kot pri mački.

(Nadaljevanje prihodnjic)

za oddih in razvedrilo

JAN GERDSON:

Uspešna metoda

— Seveda, Pelikan — je nenadoma zaklicala moja žena in udarila s peresom po seznamu dirkalnih konj. Resignirano sem zmajal z glavo: — Kako vendar moreš predlagati kaj takega. Vsako počestno kljuse je hitreje od njega. To ve vendar vsakdo, ki ima vsaj malo pojma o tekmovalstvu.

— Ja, toda Pelikan je vendar velik ptič s sedmimi črkami. Ali ne? Prav tega nisem mogla rešiti, ko sem se včeraj tako mučila s križanko. Velik ptič, sedem črk, pričena se s p — kaj drugega kot Pelikan.

— A tako, sem dejal nekoliko mirneje.

— Pet kron bom stavila na Pelikana.

— Pa to je nesmisel, dragica! Popolnoma nesmiselno. Raje si z bankovcem prižgi cigareto ali pa izreži papirnatega pajaca, vse bo pametneje, kot pa da daš denar za takšno stavo.

Zena je že hitela proti blagajni. Vse se mi je zdelo tako nespametno. Prvič sem jo imel s seboj na dirkališču. V prvi rundi je stavila na Forwarda zato, ker je imel jockey jopico prav takešne barve, kot ona krilo za svoj deseti rojstni dan. V drugi rundi je stavila na Lady zato, ker jo je konj tako »rijazno gledal. In sedaj na Pelikana, samo zavadi križanke.

Sam sem stavil deset kron na Kolonista. Zaupljivo in s pridruženim glasom sem spraševal sosede za njihovo mnenje, vsi so se strinjali z menoj, da ima Kolonist največ možnosti da postane prvak.

Ta runda ni bila kaj prida zanimiva. Najprej smo zagledali v zraku velik klicaj. To je bil Pelikan. Nato so skoro drug ob drugem prišli še drugi konji; po daljšem presledku pa še ves sopeč Kolonist.

Ko je žena dvignila zadetek 1400 kron, smo se odpravili domov. Moje razpoloženje je bilo nekoliko »polačeno«. Godrnjal sem, da je bila to najbolj neumna in nemogoča tekma, kar sem jih videl v življenju. Dirkalna steza je bila gotovo preveč blatna ali pa pretrda.

Zena mi je v vsem pritrjevala.

— Najbolj sem pa zadovoljna s tem, da se mi je posrečilo uganiti velikega ptiča s sedmimi črkami, je dobrohotno omenila.

Ko sva prišla domov, sva na pragu srečala najino štirinajstletno hči.

— Sem že rešila križanko, je ponosno zaklicala.

— A tako, si tudi ti uganila ime velikega ptiča s sedmimi črkami, ki se začinja s p.

— Seveda, pingvin.

Robert Morrison, sedaj spoštovan in bogat mož, je v svojih mladih letih zagrešil nekaj neumnosti. Edini človek, ki je za to vedel, je bil njegov stari šolski tovariš George Manning, ki je imel nekaj Morrisovih pisem, katera bi mu sedaj lahko škodovala. Manning je bil dolgo časa zaprt in ko je prišel iz ječe, se je odločil, da bo izsiljeval Morrissona, ki bo tako si je mislil, rad plačal precej denarja, samo da bo on, Manning, molčal. Morrison je sicer plačal enkrat ali dvakrat, potem pa se je odločil, da ne bo več popustil.

Potem ko je Morrison napravil natančen načrt, je nekega večera obiskal Manninga in mu, ko sta pila viski, skrivaj nasul mamilo v pijačo. Takoj ko se je Manning onesvestil, mu je Morrison potisnil glavo v plinsko pečico z namenom, da prižge plin in tako ubije izsiljevalca. Hotel je, da bi vse bilo videti kot samomor.

Zgodba se prične v tem trenutku. Robert Morrison se je vzravnil in globoko zadihal. Pogledal je okrog po majhni kuhinji in na postavo, ki je ležala na tleh. Telo ni ležalo preveč naravno, toda Morrison se je potolažil z mislijo, da je še kar dobra za to posebno vrsto smrti. Kajti Manningova glava je ležala znotraj zarjavele plinske pečice.

Skrbelo ga je tudi, če je bila ideja položiti blazino pod Manningovo glavo dobra ali slaba. Končno je prepričal samega sebe, da če bi se on odločil za samomor, bi si celo v plinski pečici uredil, kar najbolj udobno.

Tiho je odšel (bil je nmreč samo v nogavicah) v sprejemnico. Pazljivo je zagnil zaveso in prižgal luč. Hitro, pa vendar metodično, se je spravil na delo. Za seboj ne sme pustiti niti sledu. Ampak kako? Kaj naj stori s paketom z živili, ki je bil namesto njemu poslan Manningu, najbrž po pomoči. Najbolje bo, da ga odnese s seboj domov. Položil je paket na stran.

Kje neki je Manning skrival njegova pisma? Morison je vedel, da je bil Manning nepazljiv človek in jih verjetno ni skrival na kakšnem posebnem mestu. Seveda, tu so v pisalni mizi! Samo šest jih je bilo, pa vendar bi lahko škodovala ugledu Roberta Morrisona. Je bilo to res? Odvezal je zavoj s pismi in

jih prečital vseh šest; lica so mu zardela: bila so to res neumna pisma. Kakšen norec je bil v tistih letih! Dobro se je še spominjal dneva, ko se je od nekdaj nenadoma pojavil Manning (bogve, če je bil ves ta čas v ječi) in ga pričel izsiljevati. George Manning je bil resnično neumen, da ni opazil, kako se je njegov nekdanji sošolec spremenil.

Morrison je nosil rokavice in s težavo je zbasal vsa pisma v notranji žep suknjiča. Vedel je, da je Manning živel sam v koči in ni imel dosti prijateljev, vsaj takšnih ne, ki bi ga utegnili klicati; edini človek, ki je prihajal v njegovo hišo je bila neka stara ženska, ki mu je pospravljala.

Najvažnejše je, da je vse narejeno pravilno in da ne pusti ničesar za seboj. Alibi za to noč ni imel in vedel je tudi, da bi bilo neumno, da bi si kaj izmišljeval. Če ne bo nobene sledi, ki bi po-

MILWARD KENNEDY:

kazala, da je on, Morrison, želel Manningovo smrt, ne bo niti potrebno razlagati, kje je bil ob tem času. Ničesar ni, kar bi dokazovalo, da sta imela kaj z Manningom razen da sta bila prijatelja pred mnogimi leti, da pa sta šla potem vsak po svoji poti. Eden je postal spoštovan bogat mož, drugi pa je bil George Manning.

Končno je vse uredil v sprejemnici in odšel v spalnico. To je bila na pol prazna, umazana soba in v njej se ni dolgo zadrževal. V sprejemnici, ki je kar ni mogel zapustiti, je zopet pogledal okrog. Samo tukaj bi lahko nehote pustil ključ k resnici.

Toda bilo je vse v redu, razen kozarec na mizi in paketa z živili. Na mizi mora stali samo en kozarec. Tega mora pomiti, kajti ko ga bodo našli, ne sme biti na njem nobenih sledi, razen od viskija. Seveda, lahko bi opral kozarec in preskrbel sveže Manningove prstne odlise.

Moral je dvakrat v kuhinjo, da je vse uredil. Kmalu je bil en kozarec spravljen v omari, drugi pa je stal s sledovi viskija na njem.

— Vidim tudi, da vas v prihodnosti čaka dediščina. Ne morem reči, kolikšna bo, niti ne vem za gotovo, če je res dediščina, toda karte nedvoumno govore o denarju.

— Prijatelj se je ves blažen smehljaj.

— Pustimo sedaj karte! Kdaj ste rojeni?

— Dvanajstega avgusta leta tisoč osemsto triinšestdesetega.

— Sijajno! Pod ugodnejšimi zvezdami se ne bi mogli roditi. Pokažite mi dlan — zazrla se je vanjo. — Vaš značaj je zelo plemenit. Obdarjeni ste z izredno, blestečo inteligenco... Ljubite lepoto... Ženske norijo za vami, dasi iz sramežljivosti tega večinoma ne pokažejo. Oglejmo si črto življenja: trdna, podaljšana. Dolgo boste še živeli! Ah, tukaj vidim majhno prečno brazdo!... Nesreča! Možnost nesreče! Pazite na svoje

A M A D O N E R V O :

HOROSKOP

noge, srce in glavo! Na teh delih telesa vas lahko napade zlo... Vidim tudi, da vam grozi nevarnost, da se zaljubite. Čuvajte se! Vi ste človek, ki je sposoben zagrešiti tudi večjo neumnost. V glavnem pa so vse črte, razen tiste, ki govori o nesreči, pomirjajoče...! Na potovanjih bodite oprezn! Nesreča se vam namreč lahko pripeti ravno na potovanju. Toda sodeč po tem, da je črta precej negotova, šibka, se nesreči da izogniti.

Vedeževalka se je nasmehnila.

— Vaš horoskop je preprost in jasen, — je zaključila. — Rojeni ste pod srečno kombinacijo zvezd.

Moj prijatelj je bil ves blažen, se poslovil od vedeževalke in ji dal dva zlatnika.

— Neverjetno je vzklikal, ko sva odhajala.

— Tudi jaz sem se nasmehnil, kakor poprej vedeževalka in menil:

— Karl Nordmann trdi, da se niti en cvet na vrtu ne osuje, ne da bi se poprej spremenil ritem zvezde Sirij. Toda brez dvoma ni treba iti tja do Sirija, če hočeš ugotavljati horoskope, kakršne pripoveduje ta ženska...

— Se popolnoma strinjam!

— In kako resnične so!

Najprej ga je opral, zatem pa s prsti nezavesnega Manninga potegnil po njem. Poleg kozarca je postavil skoraj prazno steklenico z viskijem. Manning je bil pil preveč, zato seveda ni opazil, ko je Morrison (ne preveč spretno) vsul mamilo v kozarec. Zaskrbljeno je pogledal na ležečo, nezavestno postavo: ali ga ni mogoče dal preveč v pijačo? To bi bilo nemogoče, saj je še pred eno minuto čutil utrip srca na Manningovem zapestju.

In sedaj — še zadnja stvar — sporočilo. Položil je papir tako, da ga je lahko vsak opazil, ni pa se upal napisati »za policijo« ali kaj podobnega. Bilo bi prenevarno kopirati Manningovo pisavo.

Nasmehnil se je: to je bila pač sreča, da mu je prav te besede pisal Manning v pismu. Takoj ko je pismo prejel, je vedel, da mu bodo stavki, napisani na koncu pisma, še prav prišli. Sporočilo je bilo takole:

Sit sem že vsega. Kdo me lahko graja, da sem si izbral najlažjo pot! Izberi si jo smehljaje, kot to nameravam jaz.

George Manning

Seveda je s tem Manning mislil na denar in izsiljevanje, ne pa na plinsko pečico.

Tako, vse je v redu. Sedaj mora še prižgati plin in pustiti goreti električno peč. Tako. Prstni odtisi? Ne, njegove noge, obute v nogavice, gotovo niso pustile nobenih, o tem je bil prepričan. Obul je škornje, tiho smuknil skozi zadnja hišna vrata ter s mirnim korakom odšel s paketom pod pazduho...

Srečal ni nikogar in ko je doma izpraznil paket z živili in zažgal vseh šest pisem, je drugič ta večer globoko vzdihnil — tokrat v olajšanje.

Seveda bo policija prišla k njemu, ker so vedeli, da se je z Manningom nekajkrat prijazno pogovarjal. To je bil tudi eden izmed vzrokov, zakaj so ga imeli ljudje radi — pogovarjal se je namreč z vsakim in lahko bo rekel policiji, da je »ubogi Manning« bil videti precej bolan in nekoliko neuravnovešen.

Njegov »dobro jutro« in nasmeh, s katerim je naslednjega dne pozdravil policijskega inšpektorja, je bil pazljivo pripravljen del njegovega načrta.

»Da, površno ga poznam.« Skoraj bi rekel »poznal sem ga«; mora paziti kaj reče.

»Prepoznate to, gospod?« Dobri bog! Kaj pa ta mož drži v roki? Notes iz temnomodrega usnja z zlatimi začelnicami R. M. Avtomatično je segel v notranji žep suknjiča. Prazen. Spomnil se je, kako je težko zbasal tista pisma v žep. Ali je mogoče, da mu je notes po nesreči padel iz žepa in ga je pustil tam na tleh!?

Zdelo se je, kot da je izgubil dar govora. Vzel je notes, presenečen, da mu je policaj to dovolil in ga obračal sem in tja ter ga neumno ogledoval. Kaj bi mu pomagalo, če bi rekel, da ni njegov,

Inšpektor je nekaj govoril. Ga je obtoževal? Kaj je rekel?

»Deček, ki pomaga v trgovini z živili, je nesel včeraj zvečer paket z živili na napačen naslov. Prinesel ga je namreč Manningu namesto k vam. Danes zjutraj je odšel k Manningu, da bi ga vzel in prinesel k vam. Ker ni na njegovo zvonjenje nihče odgovoril, je šel k zadnjim hišnim vratom. Bila so odklenjena. Vstopil je, seveda ne bi smel — — —«

Nadaljaj, nadaljaj, je Morison v mislih priganjal policaja.

»V kuhinji je gorela luč in Manning je ležal z glavo v plinski pečici. To je dečka strašno presrašilo, vsaj tako pravi. Na svojem kolesu je pridiral k meni in takoj sem odšel tja. Na tleh v sprejemnici sem našel tale notes. Veste, tale gospod Manning — torej bil je v ječi in takšni tiči so nam vedno sumljivi.«

Zakaj je prenehal govoriti? Ali je čakal, kaj bo Morrison rekel? Morison ga je samo gledal s tresočimi usnicami.

»Ali ste mu vi dali notes? Ali ste ga po pomoči izgubili?«

Morrison ni mogel več tega prenašati. Celó če bi lahko govoril, bi sedaj raje molčal.

»Ne samo, da je ležal z glavo v pečici, ampak tu je še neka druga čudna stvar v zvezi z Manningom in mogoče bi nam vi lahko pomagali. Ta plinska pečica, najbrž gre za samomor, kajne?«

Morrisonu se je vrnil dar govora.

»Da, mislim da.« Je bil to res njegov glas?

»Našli smo steklenico viskija na mizi, ki je bila naročena včeraj popoldne v trgovini in danes zjutraj smo jo našli skoraj prazno. Mogoče je to vzrok, da je to storil?«

Kaj je bilo »to«? je bilo kaj narobe? Ali je ta podeželski inšpektor kaj odkril?

»Veste, gospod, naj je bil kriv viski ali neumnost, ampak ali si lahko predstavljate, da kdo potisne svojo glavo, pijan ali trezen, v plinsko pečico in odpre plin ter pri tem pozabi, da je bil plin odklopljen že prejšnji teden, ker ni plačal računa? Sicer po drugi strani lahko razumem, pozabil je vse, kar se je zgodilo prejšnjo noč; nič čudnega po vsem tem popitem viskiju. Ko se je zbudil, je še vedno gledal pijano in zmešano v mene, toda — hej, gospod! Kaj je z vami?«

Robert Morrison je nezavesten ležal na tleh ob inšpektorjevih nogah.

PETER BERGANT:

Utrinek

Narahlo je odprla okno; tresoča roka je držala medeninasto kljuko, druga, uvela roka pa je nekaj stiskala. Zavihala si je ovratnik na zelenem bolniškem plašču. Hladno je bilo zunaj. Naslonila se je na okensko polico in pogled ji je spaval na streho. Nekaj je bilo v teh očeh — pričakovanje, še več. Kmalu ni bilo več pričakovanje, veselje, pravo otroško veselje ji je zasijalo z obraza.

Od vseh strani so prileteli golobi: sivi, beli, rjavi in nekateri skoro grahasti. Sedali so pred okno in na železno ograjo, ki je ščitila kletno okno. Stopicali so sem in tja po belem pesku.

Razklenila je pest. Koščki kruha so podhrtevali v tresočih roki. Nabrala jih je po kosilu. Hodila je od postelje do postelje in ostanke znosila na papir. Za krilate prijatelje.

Še kar naprej so prihajali in kmalu je bil pod oknom pravi direndaj. Smejala se je. Roka se je hitro spraznila. Golobi so pozobali vse, nekajkrat pogledali in se spet razkropili po strehah.

Gledala je za njimi, v oblačno popoldne. Potem je zaprla okno in se počasi odpravila v posteljo.

Jutri pa bo spet nabirala ostanke.

Tudi jaz sem pobral drobtinico pod oknom.

Razorožitev je še vedno temeljni problem

Pomemben govor Roberta Kennedyja v ameriškem senatu

Minuli petek je imel senator Robert Kennedy, brat ubitega predsednika Johna Kennedyja v ameriškem senatu pomemben govor o jedrski razorožitvi, ki je „najbolj življenjsko vprašanje, pred katerim stoji ta narod in ves svet“ kot je dejal, ki ga pa ne najdemo „v naslovih svetovnih novic. To ni Vietnam, ni Dominikanska republika, ni Berlin, to je vprašanje jedrske proliferacije — naraščajoče nevarnosti, ki jo vsiljuje širjenje jedrskega orožja“.

S temi besedami je senator Kennedy začel govor, ki ni bil običajna kritika in polemika, marveč pogled na svet, poln misli in nazorov, zaradi katerih je bil tako slovit govor Johna Kennedyja poletil 1963 na Washingtonski univerzi. Ta govor je bil nadaljnja razčlenitev, priznanje novega razvoja in zahteva za prilagoditev temu razvoju v svetu v duhu washingtonskega govora.

„Osemdeset milijonov Američanov in več sto milijonov drugih ljudi bi umrlo v prvih 24 urah jedrskega spopada. In kot je nekoč izjavil premier Hruščov, preživeli bi zavidali mrtvim“. Predsednik Kennedy je problem jasno spoznal in je v končni liniji to pripeljalo do moskovskega sporazuma o prepovedi poskusov, ki smo ga „predvsem pozdravili kot prvo izmed konkretnih akcij, ki so potrebne za zagotovitev trajnega miru. „To je bil samo prvi korak“ je dejal senator Kennedy, „vendar nismo še storili drugega. Potreba, da se ustavi širjenje jedrskega orožja, mora dobiti centralni pomen v ameriški politiki in mora dobiti dodatne napore“.

Senator Kennedy se je zavzel zato, da je treba borbo za razorožitev začeti „na tolikih frontah, kot je mogoče“ pri čemer je zahteval, da bi Amerika morala dati pobudo zlasti na tehle področjih:

- najprej je treba dati pobudo za pogajanja s Sovjetsko zvezo in skleniti z drugimi narodi z jedrsko sposobnostjo ali potencialom sporazume o neproliferaciji in jamstvu zoper jedrski napad in agresijo in to neglede na to, s katere strani bi prihajala grožnja;

- drugič se zavzema Kennedy za takojšnjo ustanovitev brezatomskih con na svetu in meni, da so realne možnosti za takojšnjo ustanovitev teh con v Afriki in Južni Ameriki, nato pa na Bližnjem vzhodu;

- takoj bi bilo treba kompletirati delni sporazum o jedrskih poizkusih iz leta 1963 in ga razširiti vsaj na nekatere oblike podzemeljskih poizkusov, kar bi pomagalo k novemu impulzu tistemu, kar je bilo doseženo z moskovskim sporazumom;

- ustaviti in zmanjšati je treba jedrske kapacitete Sovjetske zveze in Amerike, ki jih je treba slednjič uničiti.

Senator Kennedy ne ločuje tega „centralnega vprašanja“ našega sveta od obstoječih odnosov in problemov v svetu, vendar pa ga tudi ne povezuje s predhodno potrebo reševanja teh problemov. Nasprotno zahteva, da se vsi ti problemi podredijo temu temeljnemu, „brez čigar rešitve postavlja svet samega sebe na rob katastrofe“. V svojem govoru se zavzema tudi za tozadevna pogajanja s Kitajsko in pravi, da „brez njene udeležbe ni mogoče preprečiti proliferacije“. To je pred kratkim priznalo tudi 70 držav v komisiji za razorožitev OZN, ki so zahtevali, da je treba Kitajsko vključiti v kakršenkoli sporazum o neproliferaciji.

Ta teden vam priporočamo:

Napete zgodbe za vroče dni

- Edgar Wallace: **KRIVDA DRUGEGA**, kriminalni roman, 100 str., br. 10 šil.
- Agathe Christie: **STOPNICE K SMRTI**, kriminalni roman, 160 str., br. 12 šil.
- Arthur Conan Doyle: **ŠTUDIJA V ŠKRLATNEM — ZNAMENJE ŠTIRIH**, dva kriminalna romana, 224 str., pl. 48 šil.
- F. R. Lockridge: **KOT JAGNJE KROTAK**, kriminalni roman, 104 str., br. 10 šil.
- C. S. Forester: **ODLOŽENO PLAČILO**, kriminalni roman, 116 str., br. 10 šil.
- Edgar Wallace: **GROZOVITEŽI**, kriminalni roman, 204 str., br. 42 šil.
- Frank Arnau: **NA VROČEM ASFALTU RIA**, kriminalni roman, 128 str., br. 18 šil.
- Karel Poláček: **GLAVNA RAZPRAVA**, kriminalni roman, 184 str., br. 24 šil.
- Arthur Conan Doyle: **VRNITEV SHERLOCKA HOLMESA**, zbirka detektivskih zgodb, 184 str., br. 28 šil.
- B. Traven: **ZARES KRVAVA ZGODBA**, napete povesti iz mehiškega pragozda, 88 str., br. 10 šil.
- Edgar Wallace: **PONAREJEVALEC**, kriminalni roman, 212 str., br. 42 šil.
- George H. Coxe: **NEVABLJENI GOST**, kriminalni roman, 108 str., pl. 18 šil.
- Arthur Conan Doyle: **SHERLOCK HOLMES**, zgodbe o slavnem detektivu, 116 str., br. 10 šil.
- Georges Simenon: **MAIGRETOVA PRVA RAZPRAVA** in druge kriminalne zgodbe, 224 str., br. 28 šil.
- Claude Aveline: **DVOJNA SMRT FREDERICA BELOTA**, kriminalni roman, 96 str., pl. 18 šil.
- Edgar Wallace: **SKRIVNOST RUMENE NARCISE**, kriminalni roman, 184 str., br. 42 šil.
- L. Charteris: **SVETNIK PREGLEDA VSE**, kriminalni roman, 112 str., br. 10 šil.
- Georges Simenon: **MAIGRETOV MRTVEC**, kriminalni roman, 168 str., br. 12 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti, plačilo možno v obrokih.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

RADIO

program

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

- Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
- Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinja — 11.00 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za padeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.
- Sobota, 3. 7.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aella, žena Norika — 16.00 Bodite pozdravljeni — 16.30 Karaški knjižni kotiček — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Vrnitev zgubljenega sina, pripovedka — 20.45 Slavnostni koncert ob 10-letnici zbora Radia Dunaj.
- Nedelja, 4. 7.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 12.45 Ogledala mesinaga gledališča — 13.45 Karaška lovka ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljud-

- skih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Na svidenju v Rue de Pontoise, komedija — 21.15 O sladkem življenju v počitnicah.
- Ponedeljek, 5. 7.: 8.15 Preizkušnja v Budimpešti — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Karaški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Oddaja zveznega mladinskega krožka — 20.15 Vsakdanji problemi pod lečo — 20.30 Vredni ljudje sa veselje — 21.15 Vaselo prepevanje, veselo zvenenje.
- Torek, 6. 7.: 8.15 Jutranji koncert — 15.30 Moje dekle ima dve očki — 15.45 Celtr ure deželnega mladinskega sekretariata — 18.00 Oddaja deželnega glavarja — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Literatura v ogledalu bibliografske znanosti — 20.15 Palet Ikarusa, slušna igra — 21.30 Pesem za lahko noč.
- Sreda, 7. 7.: 8.15 Jutranji koncert — 15.30 Confirma hoc Deus — 15.45 Vprašanja vremenske napovedi v južnih Alpah — 18.00 Piha veter preko jezera — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 Salon, opera — 22.15 Orkester deželnega gledališča v Linzu.
- Cetrtek, 8. 7.: 8.15 Jutranji koncert — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Karaški avtorji — 18.00 Karaška kulturna poročila — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev —
- Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Karaškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Barovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

- 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Ziva deželna zgodovina — 21.00 Zveneca alpska dežela.
- Petek, 9. 7.: 8.15 Jutranji koncert — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Karaške pihačne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00 Slavnostna igra v Breganzu vabijo — 20.15 Iz zaboja za plažo — 21.00 Orkestralni koncert.

II. PROGRAM

- Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.
- Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Solska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med paljo — 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Športni komentar.
- Sobota, 3. 7.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.30 Bodila čista liha — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Iz parlamenta — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Trgovanje z rdečim zmajem — 20.15 Udo Jürgens — 20.45 Sto let Broadway.
- Nedelja, 4. 7.: 8.05 Kolo lepih melodij — 9.00 Operni koncert — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Preizkušnja v Budimpešti — 15.00 Pri nas doma — 16.00 Tamza — Donava — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepa viže.
- Ponedeljek, 5. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.20 Baj proti jeliki — 13.30 Operni koncert — 14.35 Alpski ljudski instrumenti — 16.00 Ološka ura — 17.25 Pogled v literarne revije — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Vigred v Pragi — 22.15 Pesnici Christiani Lavant k 50-letnici.
- Torek, 6. 7.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.20 Govori športni zdravnik — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Literarni portret — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Operni šampanjec — 21.30 Sena Jurinac.
- Sreda, 7. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Lirika kot orožje — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Lapa pesem — 19.30 Evropska zabavna glasba — 20.15 Davilite, moje ime je Cox, kriminalka — 21.00 Po Donavi nazvdo.
- Cetrtek, 8. 7.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Orkestralni koncert — 14.10 Pomembni orkestri — 14.35 Ljudska glasba — 16.00 Umetna inteloganca — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Ta vedno spol radi slišimo — 21.00 Strindbergov drugi paket.
- Petek, 9. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.35 Po karaški zapeto — 16.00 Ološka ura — 17.25 Znanje za vse — 17.40 V moji senčici se mi tako lapa sanja — 19.30 Smejte se, moji prijatelji, slušna igra — 21.00 Zaljubljene gosli — 21.40 Angleščina v naglici.

SLOVENSKE ODDAJE

- Sobota, 3. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.
- Nedelja, 4. 7.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.
- Ponedeljek, 5. 7.: 14.15 Poročila, objave pregled sporeda — Zena in dom — 18.00 Za naše male poslušalce.
- Torek, 6. 7.: 14.15 Poročila, objave — Zivo srečanje.
- Sreda, 7. 7.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Obiščite Logarsko dolino!

V Logarski dolini, eni najlepših alpskih dolin z milim podnebjem, se vam sredi gozdov in gora priporoča gostišče 10 tujskih sob s toplo in mrzlo vodo in 20 posteljami. Kompletni penzion 1900 - 2200 din.

Franc Plesnik
LOGARSKA DOLINA, POŠTA SOLČAVA

- Cetrtek, 8. 7.: 14.15 Poročila, objave — Za dobro voljo.
- Petek, 9. 7.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Ob 60-letnici prof. Marijana Rusa — Športni obzornik.

RADIO LJUBLJANA

- oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m
- UKY frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz
- Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.
- Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.
- Sobota, 3. 7.: 8.05 Domače pesmi in naprevi — 9.15 Uspeli glasbenih šol — 10.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Naši pevci pojo znamenite arije — 12.40 Prek sončnih dobav — 14.35 Voščila — 15.30 Komorni zbor z Jesenic in zbor Lipa iz Kamnika — 18.15 Najboljše popevke preteklega tedna — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Parližanski miling — 22.10 Oddaja za naše izseljence.
- Nedelja, 4. 7.: 8.05 Tovarišica Bernarda, mladinska radijska igra — 9.05 Proslava prekomorskih brigad v Ilirski Bistrici — 10.20 Njegovo ime je legenda, kantata — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Voščila — 13.30 Prispevek Jugoslavije v zaveznikiških naporih v drugi svetovni vojni — 14.00 Z glasbo po Jugoslaviji — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Športna popoldne — 20.00 Mojstrsko partitura — 21.10 Melodije raznih narodov.
- Ponedeljek, 5. 7.: 8.30 Pol ure z majhnimi ansambli — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.30 Iz pravljicenega sveta — 10.35 Naš podlistek — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Slavni kitaristi — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 S poti po Španiji — 15.30 Komorni zbor RTV Zagreb — 18.15 Signali — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Belsazar, oratorij.
- Torek, 6. 7.: 8.05 Od melodije do melodije — 9.30 Gadala v ritmu — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Iz ramske simfonične glasbe — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 Skladatelj Claude Debussy — 14.35 Voščila — 15.30 V torek nasvidenje — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.20 Slava od Sundheima, radijska igra — 21.21 Serenadni večer.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

- Sobota, 3. 7.: 18.33 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Očarljiva mama, komedija — 21.25 Ni vrline brez trnja, kriminalka.
- Nedelja, 4. 7.: 17.03 Polži kot domače živali — 17.30 Svet mladine — 17.55 Kaj lahko postanem — 18.25 Za prijatelja zamk — 19.00 V gosteh pri Wernerju Bergu — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Priložnosti dela tatove, opera.
- Ponedeljek, 5. 7.: 19.03 Raziskovanje zadržanja živali — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Srečanje v Sheveningen — 21.00 Araya, zahodnoindijski otok.
- Torek, 6. 7.: 19.05 Po avstrijskih cestah — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Po zaključku trgovanja, slušna igra — 21.15 Intervju s časom.
- Sreda, 7. 7.: 11.03 Po zaključku trgovanja — 12.20 Intervju s časom — 17.03 Listama po slikarici — 17.25 Lassic — 17.50 Moderna račna dela — 19.03 Podobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Zlato obdobje Grčije — 20.50 Pekel v mestu.
- Cetrtek, 8. 7.: 11.03 25. julij 1934 — 12.00 Mekong — 19.03 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.00 London se opomore — 20.15 Komorna glasba.
- Petek, 9. 7.: 11.03 Srečanje v Sheveningen — 12.03 Zlato obdobje Grčije — 19.03 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Glasba in zlati humor — 21.10 Možje in sile.

JUGOSLAVIJA

- Sobota, 3. 7.: 18.45 Zgode in nezgode, mladinska oddaja — 19.30 Vsako soboto — 19.45 Cikeak — 20.00 Dnevnik — 20.40 Sprehod skozi čas — 21.10 Pri sodniku za prekrške — 22.00 Award Theatre, film.
- Nedelja, 4. 7.: 9.00 Kljukčeve dogodivščine — 9.30 Kmetijska oddaja — 10.15 Gremo vabit — 18.50 Partizanski miting — 20.00 Dnevnik — 20.45 Zabavno glasbeno oddaja — 21.45 Dr. Kildare, film.
- Ponedeljek, 5. 7.: 18.45 Film za otroke — 19.15 Tedenški športni pregled — 19.45 Kaleidoskop — 20.00 Dnevnik — 20.30 Moments Musicauz — 22.00 VI. jugoslovanski jazz festival na Bledu — 22.20 Obzornik.
- Cetrtek, 8. 7.: 18.45 Repariraža — 19.15 Glasbene marginalije — 19.45 Pošta — 20.00 Dnevnik — 20.30 Glasbeni kotiček — 20.40 Studio 13 — 21.40 Obzornik.
- Petek, 9. 7.: 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse — 19.00 Britanska enciklopedija — 19.15 Narodna glasba — 19.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Doba swinga, film — 22.00 Francoski kulturni film — 22.30 Obzornik.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

- Sobota, 3. 7.: 12.15 Kulturni odmevi — 15.00 Volan — 16.00 Zgodbe iz prve svetovne vojne — 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 17.30 Pisani balončki — 19.15 Družinski obzornik — 19.30 Tržaški motivi — 20.35 Teden v Italiji — 20.45 Zbor Lajze Bratuž iz Gorice.
- Nedelja, 4. 7.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 15.30 Rdeči nastančaj, igra — 17.30 Popoldanski ples — 20.30 Iz slovenske folklorne — 21.00 Izbrani odlomki iz oper.
- Ponedeljek, 5. 7.: 12.15 Iz slovenske folklorne — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Kulturni zakladi naše dežele — 21.00 Doktor Faust, opera.
- Torek, 6. 7.: 12.15 Naš vrt — 18.30 Skladateljji naše dežele — 21.30 Humoreske preteklega stoletja.
- Sreda, 7. 7.: 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Nove plošče — 21.00 Simfonični koncert.
- Cetrtek, 8. 7.: 12.15 Spoznavajmo Italijo — 19.00 Violinska skladba — 19.15 Radijska univerza — 20.35 Cvetlice v slovenski pesmi — 21.00 Bernardček, radijska igra.
- Petek, 9. 7.: 11.45 Revija solistov — 12.15 Zenski tednik — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.00 Koncertisti naše dežele — 19.15 Od Julijevcev do Jadrana — 20.35 Gospodarstvo in dela — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Ideja miru.

BARVE

ščitijo in olepšajo. Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri

Podjunska trgovska družba bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf